ශ්‍රී ලංකාවේ බහුපුරුෂ විවාහය (Polyandry System) පිළිබඳ ඓතිහාසික විමර්ශනයක්

(ක්‍රි. ව. දහතුන්වැනි ශත වර්ෂයෙහි සිට දහසය වැනි ශත වර්ෂය පමණ දක්වා)

එන්. ඒ. විමලසේන

හැඳින්වීම

වියළි කලාපීය ජලාශ්‍රිත ශිෂ්ටාචාරයෙහි බිඳ වැටීම ශ්‍රී ලාංකික ඉතිහාසයෙහි ප්‍රධාන කඩයිම්වලින් එකකි. එම ක්‍රියාවලිය නිසා පැහැදිලිව පෙනෙන සමාජ, සංස්කෘතික හා දේශපාලන වෙනස්කම් ගණනාවක් ඇති විය. පවතින ඓතිහාසික හා පුරාවිද්‍යාත්මක වාර්තාවලින් එම ව්‍යුහයන්හි පැවති මූලික හැඩය සහ ශෛලිය මෙම කාල පරිච්ඡේදය තුළ ප්‍රමාණවත් සංවර්ධනයකට ළඟා වූ බව පෙනේ. පැරණි සම්ප්‍රදායෙහි පැවති සමාජ හා දේශපාලනික ආධිපත්‍යයෙහි බිඳ වැටීම නිසා ශ්‍රී ලාංකික දේශපාලනය තුළ රික්තකයක් නිර්මාණය වූ අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස නව සමාජ කණ්ඩායම් ගණනාවක් නැඟී සිටින්නට වූහ. අළුතින් පැන නැඟි සමාජ හා දේශපාලනික ප්‍රභූ කණ්ඩායම් අතර වාණිජ, කාර්මික ශිල්පීන් සහ වන්නියාර්වරුන් යනුවෙන් හැඳින් වූ වන්නි ප්‍රධානීන් ද වූහ. මුල් කාල පරිච්ඡේදයෙහිදී ප්‍රමාණවත් ආර්ථික බලයක් තිබූ මෙම කණ්ඩායම් මඟින් වී ගොවිතැන මෙන්ම හේන් ගොවිතැන ද වර්ධනය කිරීමට සෑහෙන දායකත්වයක් සැපයූ අතර එම ආර්ථික කාර්යයන්හි ද කැපී පෙනෙන වැදගත් වෙනස්කම් ඇති වුණි. විශේෂයෙන්ම මූල්‍යමය වශයෙන් ධනෝත්පාදනය කරන පොල් සහ කුරුඳු වගාවන් මෙම කාලය තුළ වර්ධනය වූ නිසා අභ්‍යන්තර මෙන්ම

විදේශීය වෙළෙඳාම ද මෙම කාලයෙහිදී ඉතා වැදගත් තත්ත්වයකට පත් විය (Gunawardhana 2003: 17-35).

යැපීම් කෘෂිකාර්මික පදනම මූලික කර ගනිමින් ආරම්භ ව වාණිජ හා විවිධ ශිල්ප ශ්‍රේණිවල ආභාසය ලබා විකාශනය වූ සිංහල සමාජ රටාවේ අවිච්ඡින්නතාව එකසේ ශ්‍රී ලාංකික සමාජය තුළ පැවතුණි. එහෙත් එය මුළු ඓතිහාසික වාණිජමය සමාජ ස්වරූපය පසු කාලය වනවිට ඉස්මතුව ආ බවක් දක්නට ලැබේ. මෙම සමාජ විචල්‍යතාවට බල පෑ හේතු අතර රජරට අන්තර්ජාල වාරිමාර්ග පද්ධතිය බිඳ වැටී වී ගොවිතැන අඩාල වී වාණිජමය වටිනාකමකින් යුත් වගා ආරම්භ කිරීමට ජනතාව පෙළ ගැසීම ප්‍රමුඛත්වය ගනී (හෙට්ටිආරච්චි 2014: 375). ඒ හා අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් සම්බන්ධ වූ දේශපාලන කේන්ද්‍රය නිරිත දිගට සංක්‍රමණය වී සමුද්‍රාශ්‍රිත භූගෝලීය පරිසරයක ස්ථාපිත වීම තව කරුණක් වේ. තෙවැන්න වනුයේ මුහුදුබඩ තීරයේ ආර්යචක්‍රවර්ති වැන්නන්ගේ ආධිපත්‍යය තහවුරු වීමෙන් මුතු වැනි වෙළඳ භාණ්ඩ පිළිබඳ විජිගීසාව උග්‍ර වීමත්, ඉන්දියන් සාගරයේ මුස්ලිම් හා යුරෝපීය බල ව්‍යාප්තිය කරණකොට ගෙන කුළුබඩු වෙළඳාම කරලියට පැමිණීමත්, විදේශීය සම්භවයක් ඇති වෙළඳ ප්‍රභූ පන්තියක් රට අභ්‍යන්තරයෙන් මතු වී ඊට අනුබල දීමත් ය. මෙම තත්ත්වය අපට සාහිත්‍ය සහ පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රයන්ගෙන් පැහැදිලි වේ. මූලික වශයෙන් අනුරාධපුර පොලොන්නරු නගර වටා කේන්ද්‍රගත වූ සමාජයක් නිරූපණය කරන වංශකථාවලට වඩා මෙම මූලාශ්‍රය රටේ විවිධ ප්‍රදේශ නියෝජනය කරයි.

මානව සමාජයෙහි ඉතිහාසය විකාශනය සහ ව්‍යාප්තිය, සදාතනිකව පවත්වා ගෙන යෑම, නඩත්තු කිරීම සහ සමාජයේ පැවැත්ම සඳහා විවිධ ආයතන හෙවත් සංස්ථා ගණනාවක් සැකසී තිබේ. මෙම ආයතන අතරින් ඉතාමත් ම සුවිශේෂී වන්නේ විවාහයයි. මෙය ක්‍රියාත්මක වන්නේ විවාහ නීතිරීති සහ දරුවන් ඇති දැඩි කිරීමේ රාමුවක්

තුළය. එමඟින් මානව සමාජයේ ප්‍රවර්ධනය සිදුවීමට බලපෑමක් සිදු වේ. මෙම විවාහය නමැති සංකල්පය ලෝකයෙහි ප්‍රභවය දක්වා ඈත කාලයක් තරම් දුරට දිව යන්නකි. සමාජයේ පවත්නා ආයතනයක් වශයෙන් අනාදිමත් කාලයක සිට විවිධ සමාජයන්හි දී මෙම සංස්ථාව විවිධ හැඩයන් ගෙන තිබේ. විවාහය (Marriage) යන්නෙහි අදහස ඉතා සංක්ෂිප්තව අර්ථවත් කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ. මිනිසාගේ ලිංගික ජීවිතය (Sex) පාලනය කිරීමට හා එය විධිමත්ව සකස් කර ගැනීමට මානව සමාජයේ විවාහය නම් සංස්ථාව ගොඩනැඟී ඇත. පවුල නමැති සංස්ථාව සමග විවාහය ඉතා කිට්ටු සබඳතාවයක් පවතී. සමාජ, සංස්කෘතික, ආගමික හා ආර්ථික පදනමක් මත විවාහය ක්‍රියාත්මක වෙයි. එංගල්ස් දක්වන ආකාරයට මානවයාගේ වර්ධනය අනුව ගොඩනැඟුණු විවාහ ක්‍රම තුනක් දක්වා තිබේ. එනම් වනචාරී මිනිසාට සමූහ විවාහයත්, වැදි මිනිසාට ලිහිල් විවාහයත්, ශිෂ්ට මිනිසාට ඒක පත්නී විවාහයත් දක්වා තිබේ (Engelas 1988: 724). එංගල්ස්ගේ මෙම අදහස මානව සංවර්ධනයන්ගේ අදියරයන් අපට කියාපායි. විවාහය යනු "සමාජය පිළිගත් ආකාරයට ලිංගික සබඳතා (Sex relationship) පවත්වන වැඩිහිටියන් දෙදෙනෙකු හෝ කිහිප දෙනෙකු" ලෙස සරලව දැක්විය හැකිය. විවාහය සලකා බලන සංස්කෘතියට අදාළව චාරිත්‍ර වාරිත්‍රවලට හා එම සමාජය පිළිගත් නෛතික රාමුවට යටත් වේ. සරල සමාජවල චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර හා සංස්කෘතික පිළිගැනීම්වලට මුල් තැන දෙන අතර සංකීර්ණ සමාජවල නීතිමය ගිවිසුමට ප්‍රධාන තැනක් ලබා දෙයි. විවාහය නිර්වචනය කිරීමේදී ඉතාම සංකීර්ණ ගැටළුවලට මුහුණදීමට සිදු වෙයි. විවාහය යන වචනය නිර්වචනයන් ඇසුරින් තේරුම් ගැනීම ඉතාම අපහසු වෙයි. ලීච් පෙන්වා දෙන ආකාරයට විවාහය තුළ අඩංගු විය යුතු ලක්ෂණ කීපයක් දක්නට ලැබේ. එනම් ගැහැණියගේ දරුවන්ට නීතිමය

පියෙකු ලැබීම, පුරුෂයාගේ දරුවන්ට නීතිමය මවක් ලැබීම, ස්ත්‍රියගේ ලිංගික හිමිකාරිත්වය පුරුෂයාට ලැබීම, පුරුෂයාගේ ලිංගික හිමිකාරිත්වය ස්ත්‍රියට ලැබීම, ස්ත්‍රියගේ ගෘහස්ථ හා අනෙකුත් කාර්යයන්හි අයිතිය පුරුෂයාට ලැබීම, පුරුෂයාට අයත් දේපළවල අයිතිය ස්ත්‍රියට ලැබීම, ස්ත්‍රියට අයත් දේපළවල අයිතිය පුරුෂයාට ලැබීම, විවාහයෙන් උපදින දරුවන් වෙනුවෙන් සාමූහික දේපළක් ගොඩනැගීම, ස්ත්‍රී පුරුෂ දෙපාර්ශ්වයේම ඥාතිත්ව ගොඩනැගීම වශයෙනි (Leach 1971: 107-108). මෙම නිර්වචනවලට අමතරව ඇතැම් සමාජ සහ මානව විද්‍යාඥයින් විසින් විවාහය පිළිබඳව නීතිමය සහ ජීව විද්‍යාත්මක නිර්වචනයන් ද, ආර්ථික නිර්වචනයන් ද, සමාජ නිර්වචනයන් හා බෞද්ධ දර්ශනයෙහි සඳහන් වන විවාහය පිළිබඳ නිර්වචනයන් ද දක්වා තිබේ (Wimalasena 2018: 223-247). ඉහත කරුණු අනුව සලකා බලන විට පෙනී යන්නේ විවාහය යනු යම් සමාජයක් පිළිගත් ආකාරයට චාරිත්‍රානුකූලව හෝ පිළිගත් නීතියට අනුකූලව ලිංගික සබඳතා පැවැත්වීමයි. එමෙන්ම විවාහය යනු සියලුම සබඳතා දරා සිටින ආධාරකයයි.

පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය

ප්‍රස්තුත මාතෘකාව සම්බන්ධයෙන් අප විසින් අවධානය යොමු කරන විට අපට උපකාරි වන ප්‍රධාන මූලාශ්‍රයන් වන්නේ මුලින් සඳහන් කර ඇති පරිදි සාහිත්‍ය සහ පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රයන් ය. ඉතිහාසය නැවත ගොඩනැඟීම සඳහා දත්ත හෙවත් අමුද්‍රව්‍ය ලබා ගැනීමට ආශ්‍රය කර ගනු ලබන මූලය හෙවත් ප්‍රභවස්ථාන මූලාශ්‍රය නමින් හැඳින්වේ. මූලාශ්‍රය යනු අතීතයට එබී බලන කවුළුව යැයි පවසන්නේ එහෙයිනි. මෙම කවුළුව නැතිනම් වර්තමානයේ ජීවත් වන අපට අතීතයට එබිකම්

කර බැලීමට මඟක් නැත. අප අතීතය ගොඩනැඟිය යුත්තේ සැබවින් ම මෙම අමුද්‍රව්‍යවලින් පමණි. උපකල්පන මඟින් නොවේ. විශේෂයෙන් ම පැරණි හා මධ්‍යකාලීන ඉතිහාසය අධ්‍යයනය සඳහා මූලාශ්‍රය පරිශීලනය කිරීමේ දී සැලකිල්ලට ගත යුතු කරුණු කීපයක් තිබේ. ඇතැම් මූලාශ්‍රය රචනා වී ඇත්තේ එහි අන්තර්ගතයට සමකාලීනව හෝ ආසන්න කාලීනවය. ඒවායේ වැදගත්කම නිශ්චිතවම වැඩිය. සමහර ඒවා ලියා ඇත්තේ පසුකාලීනව ය. ඒවායේ අඩු ලුහුඬුකම් බොහෝ වෙයි. එහෙයින් අන්තර්ගතයේ විශ්වසනීයත්වය හා නිරවද්‍යතාව පිළිබඳ ගැටළුව එහිදී පැන නැඟේ. දෙවැනිව මූලාශ්‍රයක රචනා ස්වරූපය හා එය ලිවීමේ පරමාර්ථය වැනි කරුණු සැලකිල්ලට ගත යුතු වේ. ප්‍රශස්ති හා කාව්‍යෝක්ති මෙන්ම පුද්ගලානුබද්ධභාවය මඟින් යම් රචනාවක් මෙහෙයවා තිබේ නම් ඒවායේ අන්තර්ගතයේ දුර්වලතා ඇති වේ. මෙම ප්‍රශ්න බෙහෙවින් විද්‍යමාන වන්නේ පැරණි සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රවලය. එහෙයින් ග්‍රන්ථවලින් දත්ත ලබා ගැනීමේදී ප්‍රථමයෙන් එම ග්‍රන්ථ අගයකට ලක් කළ යුතු වෙයි. මෙහිදී එවැනි දත්ත වෙනත් මූලාශ්‍රවලින් ලබා ගත හැකි දත්ත හා සසඳා එම දත්ත සමර්ථනය වේ නම් ඉතිහාසය හදාරණ ශිෂ්‍යයයා සෑහීමකට පත් වෙයි. තදීය උත්සාහයේදී අපට උපකාර වන්නේ ප්‍රධාන වශයෙන් පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රයයි. අපගේ මෙම අධ්‍යයනයෙන් කිරීමට බලාපොරොත්තු වන්නේ ක්‍රි. ව. දහතුන්වැනි ශත වර්ෂයෙහි සිට දහසය වැනි ශත වර්ෂය පමණ දක්වා බහු පුරුෂ විවාහය පිළිබඳව විග්‍රහයක් කිරීමටයි. ඒ පිළිබඳව අවධානය යොමු කරනවිට පෙනී යන්නේ ලෞකික සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය අන් කවර කලකටත් වඩා මෙකල දෙගුණ තෙගුණ වීමයි. මෙම කාල පරිච්ඡේදය තුළ දක්නට ලැබෙන ප්‍රධාන මූලාශ්‍ර ගණයක් ලෙස සන්දේශ සාහිත්‍ය සඳහන් කළ හැකිය. මෙම දේශීය නිර්මාණ සමස්ථයක් වශයෙන් ගත් විට දෙවුන්දර සිට යාපනය දක්වා දිවයිනේ තොරතුරු අන්තර්ගත කරයි.

විශේෂයෙන් මේවායේ සංගෘහිත දූත මඟ තොරතුරු උපයෝගී කර ගනිමින් මුහුදුබඩ තීරයේ විසූ පොදු ජනයාගේ සාමාජික ජීවිතය හා පරිසරය පිළිබඳ මාහැඟි විස්තරයක් ගොනු කළ හැකිය. මෙම ගණය සරුසාර කළ තවත් ලෞකික කාව්‍යයක් වන **පැරකුම්බා සිරිත** ඇසුරු කර ගනිමින් නව සමාජ පැතිකඩක් පිළිබඳව විග්‍රහ කිරීමට පුළුවන (පැරකුම්බා සිරිත 1954). එනම් ප්‍රභූ පන්තියේ සමාජ තත්ත්වයයි. එසේ සාකච්ඡා කරනවිට අපගේ ප්‍රධාන ප්‍රස්තුතය වන බහු පුරුෂ විවාහය පිළිබඳව තොරතුරු දැක්වේ. එම තොරතුරු විවිධ ශිලාලේඛනයන්හි ඇති තොරතුරුත් සමඟ සංසන්දනාත්මක විග්‍රහයකට ලක් කිරීමට හැකියාව ලැබේ. එම නිසා මෙම පර්යේෂණයේ මුඛ්‍ය පරමාර්ථය වන්නේ එම මූලාශ්‍ර පරිශීලනය කරමින් ක්‍රි. ව. දහතුන්වැනි ශත වර්ෂයේ සිට දහසයවැනි ශත වර්ෂය පමණ දක්වා ශ්‍රී ලංකාවේ බහුපුරුෂ විවාහය පිළිබඳව විමර්ශනයක් කිරීමයි.

සාහිත්‍ය විචාරය

ඉතිහාසයේ විවිධ කාල පරිච්ඡේදයන් අළලා විවාහය පිළිබඳව පර්යේෂණ ගණනාවක් සමහර ශාස්ත්‍රඥයින් විසින් කර තිබේ. එම්. බී. ආරියපාල විසින් 1968 දී රචනා කර ඇති **Society in Medieaval Ceylon as depicted in the Saddharmaratnāvali and other Sinhalese literature of the thirteenth century** නමැති ග්‍රන්ථයෙන් අනුරාධපුර යුගය තුළ ක්‍රියාත්මක වූ වෛවාහික තත්ත්වය පිළිබඳව සාකච්ඡා කර තිබේ (Ariyapala 1968: 292-301). ඒ හා සමානව විල්හෙල්ම් ගෛගර් විසින් ඔහු විසින් ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති **Culture of Ceylon in Medieval Times** නමැති ග්‍රන්ථය තුළ විවාහය පිළිබඳව ඉතා කෙටි විස්තරයක් ඇතුළත් කර තිබේ (Geiger 1960: 37-38). එය

විස්තර කර ඇත්තේ සමාජ සංවිධානය සහ කුල ක්‍රමය පිළිබඳව සාකච්ඡාව තුළය. ගෛගර්ගේ අධ්‍යයනය සඳහා සම්පූර්ණයෙන්ම පදනම් වී ඇත්තේ අපගේ ප්‍රධාන වංශකථාවේ තොරතුරුය. හේම එල්ලාවල විසින් තම පර්යේෂණයෙහි දී ක්‍රි. පූ. පස්වැනි ශත වර්ෂයෙහි සිට ක්‍රි. ව. හතරවැනි ශත වර්ෂය දක්වා අවධානය යොමු කරමින් පැරණි ශ්‍රී ලංකාවේ පවුල් සංවිධානය තුළ විවාහ සංස්ථාව ක්‍රියාත්මක වූයේ කෙසේදැයි විග්‍රහ කිරීමට උත්සාහ ගෙන තිබේ (Ellawala 1969). ඔහු එම ග්‍රන්ථය තුළදී විවාහය පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමේ දී ඉන්දියානු සමාජයේ විවාහය සඳහා නියමිත වූ කාලය, විවාහ සහකරුවන් සමඟ පැවති නියම සම්බන්ධතාවය, ඉන්දියානු සමාජය තුළ පැවති විවාහ ක්‍රම, විවාහයක් සඳහා අතිශයින් ම වැදගත් වූ කාරණය ලෙස බලපෑ උපත, බහු ස්ත්‍රී විවාහය සහ බහු පුරුෂ විවාහය, දික්කසාදය සහ නැවත විවාහය, සාමාන්‍ය ලෙස ක්‍රියාත්මක නොවූ විවාහය, ශ්‍රී ලංකා සමාජය තුළ ක්‍රියාත්මක වූ බහු ස්ත්‍රී විවාහය සහ වැන්දඹු විවාහය යන උප මාතෘකා යටතේ සාකච්ඡාවට භාජනය කර තිබේ. නමුත් ඔහු මෙම පර්යේෂණය කර ගෙන යෑමේ දී තව දුරටත් විග්‍රහයකට ලක් නොවූ පුරාවිද්‍යාත්මක දත්ත ඇති බවත් ඒවා විශ්ලේෂණය කළ යුතු බවත් සඳහන් කර තිබේ. ක්‍රි. ව. හතරවැනි ශත වර්ෂයෙහි සිට දහවැනි ශත වර්ෂය දක්වා ඉතා පුළුල් ලෙස අවධානය යොමු කරමින් මේ පිළිබඳ කරුණු ඉදිරිපත් කර තිබේ (Hettiaratchi 1988: 55-88). හෙට්ටිආරච්චි සිය කෘතියේදී විවාහය නමින් අදාළ කාල පරිච්ඡේදය සම්බන්ධයෙන් වෙනම ම පරිච්ඡේදයක් ඉදිරිපත් කර තිබේ. ඔහු ඒ පිළිබඳව කරුණු විග්‍රහ කිරීමේ දී විවාහ වීමේ වයස, කුලය හා ගෝත්‍රය, ඇවැස්ස විවාහය, වර්ණ සංකරත්වයට ඉඩ නොතැබීම, ගම රට, ගුණවත්කම, ධනවත්කම හා උගත්කම, ප්‍රේම සම්බන්ධතා මගින් ඇති කර ගත් විවාහ, සමාන්‍ය

ජනතාවගේ විවාහය, දෑවැදි ක්‍රමය සහ දේශපාලන විවාහ ආදී අංශ ගණනාවක් සම්බන්ධයෙන් ප්‍රාථමික මූලාශ්‍ර උපයෝගී කරගෙන කරුණු විග්‍රහ කර තිබේ. පොදු කාරණය වන්නේ මෙම ශාස්ත්‍රඥයින් විසින් බහු පුරුෂ විවාහය පිළිබඳව අවධානය යොමු නොකර තිබීම ය.

බහුපුරුෂ විවාහය පිළිබඳ මානව විද්‍යාත්මක විග්‍රහය

පළමුවෙන් ම බහු පුරුෂ විවාහය යනුවෙන් කුමක් අදහස් කරන්නේදැයි යන්න පිළිබඳව දැක්වෙන නිර්වචන විමර්ශනය කළ යුතුය. මෙහි ඉංග්‍රීසි භාෂා වචනය වන්නේ Polyandry යන්නයි. Polyandry යන වචනය නිර්මාණය වී ඇත්තේ poly+andr, anēr+ia-y මූලයන් එකතු වීමෙනි. සර්ව දමන් සිංගේ අදහසට අනුව Polyandry යන්නෙහි අර්ථය වන්නේ 'බොහෝ මිනිසුන් ඇති කාන්තාවගේ තත්ත්වය' යන්නයි (Sing 1978: 27). මෙය ග්‍රීක වචනයක් වූ polyandrios යන වචනයෙන් පැමිණි polyandria යන වචනයයි. මෙහි විරුද්ධ වචනය වන polyginy යන්න සෑදී ඇත්තේ poly සහ gynia යන වචන එකතු වීමෙනි. මෙයින් අර්ථවත් කරන්නේ 'බොහෝ කාන්තාවන් ඇති පිරිමියෙකුගේ තත්ත්වය' යන්නයි. මෙම වචන දෙකෙහි විවාහය හා සම්බන්ධ වන කිසියම් නිරුක්තිමය ගුණවාචකයක් අන්තර්ගත නොවේ. polygamy යනුවෙන් කාන්තාවකට වඩා කාන්තා සමූහයක් සමඟ විවාහ වූ පුරුෂයා යන අර්ථයක් ලබා දෙයි. එය බිඳී එන්නේ poly යන වචනයෙන් සහ බොහෝ විවාහ යන අර්ථය ඇති gamia යන වචන එකතු වීමෙනි. මෙයින් අර්ථවත් විය යුත්තේ බහුපුරුෂ විවාහය (polyandry) සහ බහුස්ත්‍රී (polyginy) විවාහයයි (Sing 1978: 27). සින්ග්ගේ අදහස වන්නේ මැක්ලෙනන්ගේ සඳහන උපුටා දක්වමින් බහුපුරුෂ විවාහය යනුවෙන් අර්ථවත් වන්නේ

එක් පුරුෂයෙකුට වඩා පුරුෂයින් කීපදෙනෙක් එක් කාන්තාවක් සමග සිදුවන විවාහයක් සංකේතවත් කරන බවයි.

එය පිරිමිනට භාර්යාවන් ලබා දෙති. පිරිමින්ට භාර්යාවන්ට සිටින තුරු ඔවුනට රසවත් බවක් තිබේ. නමුත් ඔවුනට නමුත් ඔවුනට ලිංගික කටයුතු සම්බන්ධයෙන් වගකීම් නොමැත. ආදිතම අවධියෙහිදී බහු ස්ත්‍රී විවාහය සඳහා සමූහ අදහසක් පිළිබඳව කෙසේවත් අවසරයක් නොතිබුණි. ඔවුහු අසල්වැසි බහු විවාහක අසල්වැසියා සම්බන්ධයෙන් ඊර්ෂ්‍යාවෙන් යුක්ත වන අතර සහ කණගාටුවට ද පත්වෙති. එම නිසා බහු ස්ත්‍රී විවාහයෙන් පළමුවෙන්ම මිනිසුනට භාර්යාවන් ලබා දුන්නේ නැත. එම නිසා භාර්යා බව ආරම්භ වන්නේ පොරොන්දුවක් අනුව ක්‍රියාත්මක වූ බහු පුරුෂ විවාහය සමගයි (**Ibid**: 27).

ලුබොක් එය විස්තර කළේ සමූහ විවාහ යනු සත්‍ය වශයෙන්ම බහු පුරුෂ විවාහයක් යනුවෙන් අර්ථ ගැන්වීම අපහසු බවයි (**Ibid**: 28). ස්පෙන්සර් බහු පුරුෂ විවාහය යනුවෙන් සිතුවේ ස්ථිරත්වයක් නොමැති ප්‍රාථමික තත්ත්වයකින් ඉස්මතු වූ විවාහ ත්ත්වයන්ගෙන් එකක් ලෙසය. කොන්දේසි විරහිතව යමෙක් කෙරෙහි එල්බී සිටීමක් ද මෙයින් අදහස් කෙරේ (**Ibid**: 28). බ්‍රිෆෝල්ට් එය සමූහ විවාහයක ශේෂයක් ලෙස සඳහන් කළේය (**Ibid**: 28). සමර්, කෙලර්, විනොග්‍රැඩෝෆ් සහ වෙස්ටර්මාර්ක් බහු පුරුෂ විවාහය යනු ඉතාමත් දරුණු ලෙස ජීවත් වීමේ තත්ත්වයක් බව සැලකූහ (**Ibid**: 28) වෙස්ටර්මාර්ක් විසින් බහු පුරුෂ විවාහයේ විකාශනය පිළිබඳව මැක්ලෙනන්ගේ අදහසට විරුද්ධ අදහසක් ලිංගික විශ්වකෝෂයෙහිදී (Encyclopeadia Sexualis) ‘විවාහය’ නමැති ලිපියෙහිදී ඉදිරිපත් කර තිබේ.

බහු පුරුෂ විවාහය පිළිබඳව පැහැදිලි කිරීමේදී එය ඇති වූ හේතු සහ කෙදිනක ඇති වුණේදැයි විමසිය යුතුය. ඒ පිලිබඳව සොයා බැලීමේදී පෙනී යන්නේ නිශ්චිත කරුණු ගණනාවක් හේතු වන බවයි.

මෙහිදී සහෝදරයින් ගණනාවක් ස්වාමි පුරුෂයින් බවටත් සමහර සමූහ කණ්ඩායම්වලට එසේ නොවූ බවත් පෙනේ. නමුත් පළමු වර්ගයේ විවාහයේ කවර හෝ කරුණක් දෙවැනි වර්ගයට බලපාන්නට ඇතැයි මට නොපෙනේ. කුලහීන ජනතාව එම අසල්වැසියන් සමගම වර්ධනය වනවිට සහ ඔවුන්ගේ බහු පුරුෂ විවාහය සහෝදර එකමුතුවකට යොමු වනවිට ජනතාව නායර්වරුන්ගේ ප්‍රාථමික ශෛලිය සුරක්ෂිත කළේ නම් එය ඇත්ත වශයෙන්ම පුදුම සහගත වීමට ඉඩ තිබුණි (**Ibid**: 28).

ආගමික සහ ආචාර ධර්ම විශ්වකෝෂයට (Encyclopedia of Religion and Ethics) අනුව සාමාන්‍යයෙන් බහු පුරුෂ විවාහය කාණ්ඩ දෙකකට බෙදේ. එක් වර්ගයක් වන්නේ සහෝදරයින් ස්වාමි පුරුෂයින් වීමය. අනෙක් කොටස අත්‍යවශ්‍යයෙන්ම එකිනෙකාට සම්බන්ධයක් නොතිබීමය (Hastings 1964: 426). එන්. ඩී. විජේසේකර බහු පුරුෂ විවාහය යනු බලාපොරොත්තු නොවූ සහ සමාජ මානව චර්යාවේ අස්වාභාවික ශෛලියක් බව සැලකුවේය. මෙහි ප්‍රභවය සම්බන්ධව යම්කිසිවෙකුට අවශ්‍යතාවක් තිබෙන්නේ නම් එය ප්‍රායෝගිකව ඉතා පරීක්ෂාකාරීව විමසිය යුතුය (Wijesekera 1964: 24). ඔහු බහුපුරුෂ විවාහය බොහෝ ප්‍රාථමික ජනතාව විසින් භාවිත කළ බවත් පහත් සංස්කෘතික මට්ටමේ ගෝත්‍රික කණ්ඩායම් කීපයක් අතර මෙය නොකඩවා පවත්වා ගෙන ගිය බවත් සඳහන් කළේය (Ibid: 24). එමෙන්ම ඔහු බහු පුරුෂ විවාහයෙහි වර්ක කීපයක් තිබෙන බව කීවේය. නව ලෝකයෙහි මිනිසුන් කීපදෙනෙකු විසින් එක් කාන්තාවක් සමග විවාහ වැනි සිද්ධි පිළිබඳව දකුණු ඇමරිකානු ඉනීයයන් උපයෝගි කරගෙන ගවේෂණය කර තිබේ. තවද මෙම තත්ත්වය ඇලස්කා වෙරළ තීරයෙහි සිටින එස්කිමෝවරුන් අතර ද සම්බන්ධයක් ඇති බව පරීක්ෂා කළේය. කැනරි දූපත් සමූහයේ ලැන්සරේට් දිවයිනේ වාසය කරන බොහෝ කාන්තාවන්ට මාසයෙන් මාසයට වෙනස් වූ ස්වාමි පුරුෂයින්

තිදෙනා බැගින් සිටිති. මෙම තත්ත්වය අප්‍රිකානු මහාද්වීපයේ මැඩගස්කරයෙහි ද මලයින් දූපත් හි සමහර ප්‍රදේශයන්හි ද සමහර දකුණු දිග දිවයින්වල ද භාවිත වුණි. මාර්ෂල් දිවයින්වල සහ මාර්කෙස්හි ඉතා විශාල ප්‍රමාණයෙන් ක්‍රියාත්මක වුණි. ස්ට්‍රාබෝ විසින් බහු පුරුෂ විවාහය අරාබියෙහි පැවතුණු බව සඳහන් කර තිබේ. එය ප්‍රධාන වශයෙන්ම ඉන්දියාවේ සහ අසල්වැසි අප්‍රිකාවේ බහිමා සහ බෂිටෝ ජනතාව අතර පැවතියේය. නමුත් විජේසේකර බහු පුරුෂ විවාහය යනුවෙන් ලබා දෙන නිර්වචනය වන්නේ අප්‍රිකාවේ සිටි ආගමික ජනතාව අතර පැවතියේ තෝඩාවරුන්ට ඉතාමත්ම සමීප වූ ලක්ෂණවලට සමාන වූ ක්‍රමයක් බව සඳහන් කරයි. පැරණි කාලයෙහිදී බහු පුරුෂ විවාහය අරාබිවරුන්, සීසර්ගේ සමයෙහි සිටි බ්‍රිතාන්‍යවරු, උතුරු ස්කොට්ලන්තයේ විසූ ආදිවාසී ජනතාව සහ කැනරි දිවයින්වල සිටි ආදිවාසීන් අතර පැවති බවට වාර්තා වේ (Ibid: 24).

ඒක භාර්යා විවාහයට අදාළව තවත් බහු පුරුෂ විවාහ ක්‍රමයක් පිළිබඳව විජේසේකර විස්තර කළේය. එම බහු පුරුෂ විවාහයෙහිදී පළමු ස්වාමි පුරුෂයා ප්‍රධාන ස්වාමි පුරුෂයා බවට පත් වේ. එම කාන්තාව සමග වසන අනෙක් පුරුෂයා හෝ පුරුෂයෝ ප්‍රධාන ස්වාමි පුරුෂයා නිවසේ නොමැති විට ස්වාමි පුරුෂයෙක් ලෙසින් හෝ ගෘහාධිපතියෙක් ලෙස හැසිරේ (Ibid: 25). මෙම ස්වාමි පුරුෂයෝ සහෝදරයින් නොවෙති. එළඹෙන තත්ත්වයන් අනුව ආරක්ෂාව පිළිබඳව ගන්නා පියවරක් පමණි. පහත සඳහන් වන ප්‍රකාශනය අනුව බහු පුරුෂ විවාහයේදී සහෝදරයින් පමණක් එක් කාන්තාවක් විවාහ කර ගන්නා ක්‍රමය නායර්වරුන් අතර පැවති බව පෙනේ. "නායර්වරුන් අතර සිටින ගැහැණු ළමයෙක් පුරුෂයෙකු සමග විවාහ දිවියට එළඹේ. නමුත් පසුව එකිනෙකාට සම්බන්ධ නොවූ පුරුෂයින් ගණනාවක් සමග කාන්තාවන් රාශියක් විවාහ වෙති. මෙය වඩාත් විස්තර කළ හැක්කේ පුරුෂ

ප්‍රේමවන්ත විවාහයක් ලෙසිනි.” විජේසේකර විසින් විස්තර කර ඇති තවත් බහු පුරුෂ විවාහ ශෛලියක් වන්නේ ඉන්දියාවේ දක්නට ලැබුණු ක්‍රමයකි. එනම් එනම් තරුණ පිරිමි ළමයෙකු තම පියාගේ හෝ මාමාගේ හෝ වෙත් පුරුෂයකුගේ බිරිඳක් සමග එකතු වීමයි (Ibid: 25). භාර්යාවගේ දරුවන් සලකනු ලබන්නේ ළමයාගේ දරුවන් ලෙසය. මෙම පිරිමි ළමයා වැඩිවියට පැමිණෙන විට මෙම ළමයින්ගේ හෝ වෙනත් පිරිමි ළමයෙකුගේ බිරිඳක් සමග ඔහු එකතු වෙයි. බ්‍රිතාන්‍ය විශ්වකෝෂයට අනුව (Encyclopaedia Britanica) කොචින්, මලබාර් සහ ට්‍රැවන්කෝර්හි වාසය කළ නායර්වරු අනුගමනය කළේ සහෝදරයින් පමණක් එක් කාන්තාවක් සමග විවාහයට පත් වන ක්‍රම වේදය නොවේ. එනම් සහෝදරයින් නොවන පුරුෂයින් ගණනාවක් එක් කාන්තාවක සමග විවාහයට පත් වීමයි (**Encyclopaedia Britanica** Vol. III: 178). නායර්වරුන්ගේ භාවිතය අනුව මල්වර වීමට පෙර සෑම ගැහැණු ළමයෙක්ම විවාහයට පත් වේ. ඉන් පසුව නාමික ස්වාමි පුරුෂයා පිටතට ගියවිට ඇය විසින් තෝරා ගන්නා වූ බ්‍රාහ්මණයෙකු හෝ නායර්වරයෙකු සමග ලිංගිකව එකතු වීමට අවසර ලැබේ. සාමාන්‍යයෙන් ඇය සමග පොරොන්දුවකට එකඟ වී ලිංගිකව එකතු වන ආදරවන්තයින් කීපදෙනෙක් සිටී. නමුත් ඔවුහු ඇයත් සමග ජීවත් නොවෙති. ඉහතින් විග්‍රහ කළ කරුණුවලට අනුව විවිධ ශෛලීන්ගෙන් යුත් බහු පුරුෂ විවාහ ක්‍රම කීපයක් තිබුණි. මුලින් සඳහන් කළ පරිදි මැක්ලෙනන් විසින් ඉහතින් සඳහන් කළ බහු පුරුෂ ශෛලීන් දෙක සහෝදර ස්වාමි පුරුෂයින්ගෙන් යුත් ටිබැට් ක්‍රමය සහ සහෝදර ස්වාමි පුරුෂයින්ගෙන් යුක්ත නොවන නායර් ශෛලිය යනුවෙන් හඳුන්වා දී තිබේ (Hastings 1964: 427). සහෝදර ස්වාමි පුරුෂයින්ගෙන් යුත් බහු පුරුෂ විවාහ ශෛලියේදී වැඩිමල් සහෝදරයා ප්‍රධාන ස්වාමි පුරුෂයා ලෙස සැලකේ. ඔහු භාර්යාව තෝරා ගන්නා අතර විවාහ චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර අනුව අනෙකුත් ස්වාමි

පුරුෂයින්ට හිමි වේ. මෙම සියලු දෙනාම සහෝදරයින් නම් වැඩිමල් සහෝදරයා නායකත්වය ගන්නා අතර ඇයත් සමග අනෙක් සහෝදරවරු වරින් වර ලිංගිකව හැසිරෙති. විජේසේකර තව දුරටත් මේ පිළිබඳව පැහැදිලි කරමින් තෝඩාවරුන් අතර පැවති බහු පුරුෂ විවාහ ක්‍රමයෙහිදී කාන්තාව සියලුම සහෝදරයින්ගේ භාර්යාව මෙන්ම විවාහයෙන් පසුව එම සහෝදරයින්ගේ මවට තවත් දරුවෙක් ලැබුණහොත් ඔහුගේ භාර්යාව බවට පත් වන්නේත් එම කාන්තාවම බව සඳහන් කරයි. සහෝදරවරුන් ස්වාමි පුරුෂයින් ලෙස සැකසෙන බහු පුරුෂ විවාහය ටිබෙටයෙහි සහ උතුරේ අසල්වැසි රාජ්‍යවල ද ක්‍රියාත්මක වුණි. පවුලේ වැඩිමල් පුත්‍රයා විවායට එළඹෙන අතර ඔහුගේ සහෝදරයින් වැඩි වයසට පත් වූ පසුව වැඩිමල් සහෝදරයාගේ බිරිඳ සමග ඔවුහු ලිංගිකව එකතු වෙති. එමෙන්ම තවත් බාල සහෝදරයෙක් කාන්තාවක් සමග විවාහයට එළඹුණහොත් ඇය ද අනෙක් සහෝදරයින්ගේ බිරිඳ බවට පත් වේ. මෙය තෝඩාවරුන්ගේ ක්‍රමයයි (**Ibid**: 427). ටිබැටයෙහි පැරණි කාලයෙහි භාවිත විවාහ ක්‍රමය වූයේ එකම නිවසක වාසය කළ සහෝදරයින් කීප දෙනෙක් එක් කාන්තාවක් විවාහ කර ගැනීමයි. මෙය ටිබැටයේ ඉතා දැඩි ලෙස ක්‍රියාත්මක වූ විවාහ ශෛලියකි. මෙම විවාහ ක්‍රමය ඇසෑමයේ සිට කාශ්මීර ප්‍රදේශය දක්වා විහිදී තිබූ හිමාල ප්‍රදේශය තුළ නිතරම භාවිත කළ සාමාන්‍ය රටාව විය. ප්‍රධාන වශයෙන්ම මෙය ටිබැටයට සමානත්වයක් දැරීය (**Encyclopaedia Britanica** Vol. III: 178). මුලදී පෙන්වා දී ඇති පරිදි ශ්‍රී ලංකාවේ පැවති බහු පුරුෂ විවාහය ද ටිබැට් දේශයේ පැවති බහු පුරුෂ විවාහ ක්‍රමයට සමානත්වයක් දරයි.

සමහර ශාස්ත්‍රඥයෝ බහු පුරුෂ විවාහය සඳහා බලපාන හේතු පෙන්වා දී තිබේ. මහනුවර යුගයේ පැවති චාරිත්‍රවලින් පැවති එක් විශේෂිත ලක්ෂණයක් වන්නේ බහු පුරුෂ විවාහය පවත්වා ගෙන යෑමයි. එය හුදෙක් දරා ගැනීමක් පමණක් නොව විවෘතව පැවති දෙයකි.

ශිෂ්ටාචාරය වර්ධනය වනවාත් සමගම ශ්‍රී ලංකාවේ ද බහු පුරුෂ විවාහ ක්‍රමය ව්‍යාප්ත වන්නට විය (Hayley 1923: 170). සිං විසින් වෙස්ටර්මාක්ගේ **The History of Human Marriage** කෘතියේ කරුණු උපුටා දක්වමින් මේ සඳහා බලපාන ප්‍රධාන හේතු ප්‍රකාශ කරයි.

මෙම හේතුවලින් පළමුවැන්න වන්නේ ලිංගික කාර්යය තුළ සමතුලිත බවක් නොමැති වීමයි. සමාජය තුළ කාන්තාවන්ට වඩා පිරිමි සිටිති. ධනවත් භාවය හෝ සමෘද්ධිමත් භාවය කාන්තාවන් ඇතිවීමට බලපායි. එමෙන්ම පිරිමින්ගේ සදාචාරාත්මක භාවයට ද බලපායි. කුඩා ගැහැණු ළමයි ඝාතනය කිරීම ලිංගික ක්‍රියාවලියට බාධාවක් වේ. එමෙන්ම බාහිර ජනතාවට කාන්තාවන්ගේ අලෙවිය ද මෙයට බලපායි. පිරිමින් වෙනත් ප්‍රදේශවලට සංක්‍රමණය වීම ද කාන්තාවන් හිඟකමට බලපායි. එමෙන්ම කාන්තා මරණ සංඛ්‍යාව වැඩි වීම ද සමහර ජනතාව අතර පැවති බහු භාර්යා සේවනය ද බහු පුරුෂ විවාහයට හේතු විය (Sing 1978: 29).

දෙවැනි කාරණය වූයේ ආර්ථික සාධකයයි. සිං පෙන්වා දී ඇති පරිදි සැපසේ ජීවත් වීමට අවස්ථාවක් නොතිබීම සහ දිළිඳු ප්‍රදේශවල වාසය කිරීම ජනගහණ වර්ධනය අත්‍යවශ්‍යයෙන්ම වළක්වයි **(Ibid: 29)**. කුඩා ඉඩම් කැබලිවලට කැඩීම නිසා එය ද ආර්ථික හානියට හේතු වේ. පවුලේ ධනය නොබෙදී පැවතීම සඳහා ප්‍රධාන උපක්‍රමයක් වන්නට ඇත්තේ බහු පුරුෂ විවාහයයි. සහෝදරත්වයෙන් බැඳී සිටීම, ඉඩම් භුක්තිය තහවුරු කිරීම සහ නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාවය සඳහා මිනිස් ශ්‍රමය ශක්තිමත් වන්නට ඇත. රැඩ්ක්ලිෆ් බ්‍රවුන් ලේ ඥාති සමූහයන්ගේ එකමුතු බවට සහ ශක්තිමත් භාවයට සහෝදර ස්වාමි පුරුෂයින්ගෙන් යුත් බහු පුරුෂ විවාහය බලපෑ බව සඳහන් කරයි. ඉතා ධනවත් භාවයකින් සමන්විත වනවිට එම ධනය බෙදී නොයන ලෙස තබා ගැනීමටත් ඒවා දුබල නොකිරීමටත් බහු පුරුෂ විවාහය බලපෑමක් විය.

සමහර ප්‍රදේශවල මනාලියගේ මිල අධික වූ නිසා තනි පුද්ගලයෙකුට පමණක් එය දැරීමට නොහැකි විය. බොහෝ පුරුෂයෝ එක් භාර්යාවක් ලබා ගැනීම සඳහා ඔවුන්ගේ සම්පත් විකිණූහ. පීටර් ප්‍රින්ස් විසින් වර්තමාන ප්‍රංශයේ තිබූ බහු පුරුෂ විවාහය පිළිබඳව කරුණු ඉදිරිපත් කර තිබේ. එහිදී ගල් අඟුරු ආකරවල වැඩ කරන පතල්කරුවනට පොදුවේ එක් කාන්තාවක් සිටි බව පැහැදිලි කරයි (Prince Peter 1963: 62). ඔවුහු එම කාන්තාවට එක හා සමානව සැලකූ අතර සවස ආහාරය ද සපයන ලදි. එමෙන්ම තම තමන්ගේ වාරයට අනුව කාන්තාවගේ නිවස්නයෙහිදී ඇයත් සමග විනෝද වුණි. එහිදී විවාහයක් සිදු නොවුණත් එසේ පිලිවෙලකට සිදු වූ බහු පුරුෂ විවාහය ප්‍රතික්ෂේප කළ නොහැකි වන්නට ඇත. සමහර සංස්කෘතීන්වල ගෙදර දොර කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය වූ විය පැහැදම් ගවයින් විකුණා ඉතා පහසුවෙන් සොයා ගත් අතර එය තමනට සාමූහිකව එක් කාන්තාවක් විවාහ කර ගැනීමට ද හේතු වන්නට ඇත. පීටර් ප්‍රින්ස්ට අනුව තෝඩාවරුන් අතර පැවති බහු විවාහය මෙම ප්‍රස්තුතයට කැපී පෙනෙන බැහැරලීමක් සපයයි. ඔහු තෝඩාවරුන් අතර පැවති බහු පුරුෂ විවාහය පිළිබඳව පැහැදිලි කරයි.

එය බහු පුරුෂ විවාහයේ අසාමාන්‍ය ශෛලියකි. පැහැදිලි වශයෙන්ම ආයතනයේ අත්‍යවශ්‍ය සම්බන්ධතාවය වෙන් කරයි. තෝඩා සහෝදරවරු බිරිඳ පොදුවේ හුවමාරු කර ගන්නා අතර ඔවුන්ගේ ගවයින් එකිනෙකාට අයත් වේ. ධනය බෙදා ගැනීමේ වෙනත් ක්‍රමයක් ඔවුනතර පවතින්නට ඇත (**Ibid**: 53).

සමහර පිරිස් නිවසින් බැහැරට ගියේ ඔවුන් විවිධ ක්‍රියාවන්හි යෙදුණු නිසාය. එම කාරණය ද සමහර සමාජයන් තුළ බහු පුරුෂ විවාහය සඳහා හේතු විය. තම ඥාතීන්ගෙන් භාර්යාවන් ආරක්ෂා කර ගැනීමට අවශ්‍ය විය. මෙම කාරණය නිසා බහු පුරුෂ විවාහය සහෝදර විවාහයක් ලෙස ඉස්මතු විය. නමුත් මේ සම්බන්ධව සලකා බලනවිට

නායර්වරුන් අතර පැවති බහු පුරුෂ විවාහය සහෝදරවරුන් අතර පැවති විවාහ ක්‍රමයක් නොවීය. **Notes and Quarries of Anthropology** ග්‍රන්ථයේ හයවැනි සංස්කරණය උපුටා දක්වමින් සිං බහු පුරුෂ විවාහය යනු කාන්තාවකට වඩා ස්වාමි පුරුෂයන් රාශියක් සමග විවාහ වීමට අවසර ලබා දී ඇති ආයතනය බව සඳහන් කරයි. එය පුරුෂයින් රාශියක් සමග එක් කාන්තාවක් පමණක් සිටින එක්තරා ආයතනයක් බව ද පෙනේ. නමුත් මෙහිදී සම්පූර්ණයෙන්ම අඹු සැමි වශයෙන් එකතු වීමක් සිදු නොවේ (Sing 1978: 33). ඊ. ආර්. ලීච් ද බහු පුරුෂ විවාහය සඳහා බලපාන හේතුවක් ලෙස ආර්ථික සාධකය සඳහන් කරයි.

මම සහෝදර බහු පුරුෂ විවාහය එම තේමාවෙහිම තවත් විචල්‍යතාවක් ලෙස තේරුම් ගත යුත්තේ යැයි යෝජනා කරමි. සහෝදරවරුන් දෙදෙනෙක් එක් භාර්යාවක් හුවමාරු කර ගන්නේ නම් එම භාර්යාවගෙන් ඉපදෙන දරුවන් අයිති වන්නේ ද එම සහෝදරයින් දෙදෙනාටමය. ආර්ථික දෘෂ්ටිකෝණයකින් බැලුවහොත් මෙම විවාහය ලේ ඥාතීන් අතර තිබෙන සම්බන්ධතාවය ශක්තිමත් කරයි. සහෝදරවරුන් දෙදෙනාට භාර්යාවන් දෙදෙනෙක් සිටියෝ නම් එම දරුවනට වෙනමම එම සම්පත් බෙදා දිය යුතුය. එමෙන්ම පියාගෙන් උරුම වන සම්පත් නඩත්තු කිරීම නොහැකි වන බව පෙනේ (Leach 1971: 107).

නීත්‍යානුකූල බවකින් යුත් නිර්වචනයක් පමණක් ප්‍රමාණවත් නොවන බව ඔහු සඳහන් කරයි. මක් නිසාද යත් විවාහය තුළ විවිධ හිමිකම්වලින් යුත් පන්ති දක්නට ලැබෙන නිසාය. විවාහයේ නීතිමය සහ සමාජ සංඝටකයන් සෑම තැනකදීම සහ නිතරම හඳුනා ගැනීමට නොහැකිය. විවාහය පිළිබඳව සම්පූර්ණ නිර්වචනයක් ආයතනයේ උප

ශෛලීන් වෙත ඇතුළත් කළ යුතුය. එම නිසා ලීච් පහත දැක්වෙන ආකාරයෙන් සඳහන් කරයි.

අනෙක් පැත්තෙන් මෑතකදී ශ්‍රී ලංකාව සම්බන්ධයෙන් සලකා බලන විට විධිමත් සහ නීතිමය සැලසුමක් තිබේ. කාන්තාවකට එක් වතාවකදී විවාහ විය හැක්කේ එක් පුරුෂයෙකු සමග පමණයි. අනෙක් පැත්තෙන් අපට විවාහය සම්බන්ධයෙන් තවත් ආයතනයක් තිබේ. එය පොදු ජනතාවගේ අදහස අනුව කාන්තාවගේ පතිවත පිළිබඳව අවධිමත් ස්වභාවයක් තිබේ. පිය උරුමයෙන් ලද දේපළ දරුවන් අතරේ බෙදී යයි. අප මෙම දෙවැනි ආයතනය විවාහ ක්‍රමයක් බව පිළිගන්නේ නම් එය බහු පුරුෂ විවාහ ක්‍රමයයි. අප විවාහය යනුවෙන් පළමු ආයතනය හඳුන්වන්නේ නම් එය polykoity නම් වේ (**Ibid**: 110).

එස්. ජේ. තම්බයියා ලග්ගල ප්‍රදේශය සම්බන්ධයෙන් විශේෂයෙන් අවධාන යොමු කරමින් ලංකාවේ පැවති බහු පුරුෂ විවාහය පිළිබඳව අවධානය යොමු කර තිබේ. ඔහු ආර්ථික සාධකය ප්‍රධාන වශයෙන්ම බහු පුරුෂ විවාහය සඳහා හේතු වන බවයි.

චාරිත්‍රානුකූල විවාහයක් ලෙස ලංකාවේ බහු පුරුෂ විවාහය දරුවන්ගේ උරුම අයිතිවාසිකම් ස්ථාපිත කරයි. ඔවුන්ගේ සම්පූර්ණයෙන්ම උපතට හිමි අයිතිවාසිකම් පොදු සමාජයේ හෝ සමාජ ස්ථරායනයේ සිටින සාමාන්‍ය සාමාජිකයින්ට සමානත්වයක් දරයි (Tambiah 1966: 265).

විජේසේකර එවැනි භාවිතයක් සඳහා හේතු වන ප්‍රධාන කරුණු ඉදිරිපත් කරයි. ඒවා නම් අනාදිමත් කාලයක සිට පැවතෙන චාරිත්‍ර, පුරුෂයින් ඉක්මවා කාන්තාවගේ ඉස්මතු වීම, පිරිමි නිවසින් බැහැර වී සංචාරය කිරීම, විවාහයෙන් එකට බැඳීම, සහෝදරයින් කලහ නොකරන නිසා සාමය සහ තෘප්තිමත් බව පැවතීම, පුරුෂයින් විශාල සංඛ්‍යාවකගේ

අවිවාහක බව සහ දුප්පත්කම සහ දේපළ බෙදීමෙන් වැළකීම යන කරුණුය (Wijesekera 1967: 27).

ජේ. ඒ. ගුණරත්න ද බහු පුරුෂ විවාහය ඇතිවීම සඳහා බලපාන හේතුවක් ලෙස ආර්ථික සාධකය ඉදිරිපත් කරයි. ඔහු සඳහන් කරන්නේ මෙම සිරිත පොදුවේ ප්‍රභවය ලබන්නට ඇත්තේ වැඩවසම් සමයේ බවයි. මෙම සමයේ සෑම ගෘහපතියෙක්ම රජ මාළිගාවට සහ උසස් නිලධාරීන්ගේ නිවෙස්වලට ගොස් සේවය කිරීමට බැඳී සිටියේය. නිවසේ ප්‍රධානියා ඉතා දීර්ඝ කාලයක් නිවස තුළ නොසිටීම නිසා තවත් කිසිවෙකු නිවසේ රැඳී සිටිමින් ඔහුගේ ඉඩම්වල සහ අනෙකුත් කටයුතුවල යෙදිය යුතුවිය. එනිසා සහෝදරයෙකු හෝ ඉතා සමීප ඥාතියෙකු සාමාන්‍ය පරිදි එම කටයුතු කරගෙන ගියේය. මෙම ධන සම්භාරය සතු ප්‍රජාව නිසා අවසානයෙහිදී භාර්යාවන් සමූහයක් ඇති වීමට බලපාන්නට ඇතැයි සිතනු ලැබේ (Gunaratna 1898: 1).

ශ්‍රී ලාංකික සන්දර්භයට පැමිණීමට පෙර ඉන්දියාවට මෙම බහු පුරුෂ විවාහයේ ප්‍රභවය කෙසේ ඇති වුණේදැයි පරීක්ෂා කළ යුතුය. වෛදික යුගයෙහිදී මෙම විවාහ ක්‍රමය බහුල ලෙස පැවති බව ඍග් වේදයෙන් සහ අනෙකුත් පැරණි මූලාශ්‍රවලින් හෙළි වේ. කෙසේ වෙතත් පොදුවේ ඒක භාර්යා විවාහය ඉතා දැඩි විශ්වසනීයත්වයකින් යුක්තව පැවතුණි. එම නිසා ඉන්දියාවේ සිටි කාන්තාවගේ පතිව්‍රතාවය ඉතා උසස් කොට සැලකීය. පැරණි ඉතිහාසය කෘතිවලින් බහු පුරුෂ විවාහය පිළිබඳව පැහැදිලි අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට නොහැකිය. ඉතාමත්ම සම්භාව්‍ය නිදසුන වන්නේ මහාභාරත වීර කාව්‍යයේ සඳහන් වන පඤ්ච පාණ්ඩව සහෝදරයින් ද්‍රෞපදී සමග විවාහ වී සිටීමයි. එම සහෝදරයින් සිව් දෙනාටම බිරිඳ වූයේ ද්‍රෞපදීය. මෙය සිදු වූයේ විශේෂ කරුණු කීපයක් යටතේය. මෙම විස්තරය ඉතා අත්‍යලංකාරයෙන් මෙහි විස්තර කර තිබේ. පසු කාලයෙහිදී මෙම බහු පුරුෂ විවාහය පිළිබඳව දකුණු

ඉන්දියාවේ පැවතීම පිළිබඳව බ්‍රහස්පති විසින් ද (**Brahathismrti** 1941: XVXX, 20) පුරාතනයේ පැවති සිරිතක් ලෙස ආපස්ථම්බ විසින් ද දක්වා තිබේ (**Āpasthambha Dharmasūtra** 1932: XXVII, 2). විශේෂයෙන්ම දකුණු ඉන්දියාවේ මෙම සිරිත පැවතීම පිළිබඳව සඳහන් කිරීම සිත් ගන්නා සුළුය. ආර්ය ගෝත්‍රිකයින් අතර මෙම විවාහ චාරිත්‍රය වඩා පුළුල් ලෙස කෙසේවත් ව්‍යාප්ත වූයේ නැත. ජටිල ගෞතමීට ස්වාමි පුරුෂයින් හත් දෙනෙකු සිටි අතර වර්ක්ෂී සහෝදරයින් හත් දෙනෙකු සමග විවාහ වූවාය. අශ්වින් තම නිවුන් සහෝදරයින් සමග සූර්යා හුවමාරු කර ගත්තේය. විජේසේකර ඒ හා සමාන භාවිතයක් තවමත් බ්‍රාහ්මණයින් අතර පවතින බව සඳහන් කර තිබේ (Wijesekera 1967: 26). රාජ්පුත් සහ සින්ධ්‍රා ප්‍රදේශයන්හි සහෝදරයින් අතර දරුවන් බෙදා ගත්හ. පඤ්ජාබයේ ජාත්වරුන් අතර සිටි වැඩිමල් සහෝදරයාගේ භාර්යාව බාල සහෝදරයින්ගේ භාර්යාව ලෙස ද කටයුතු කළාය.

සොයා ගැනීම් හා සාකච්ඡාව: ක්‍රි. ව. දහතුන්වැනි ශත වර්ෂයේ සිට දහසයවැනි ශත වර්ෂය දක්වා ශ්‍රී ලංකාවේ බහුපුරුෂ විවාහයේ ස්වරූපය

බහු පුරුෂ විවාහය සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලාංකික සන්දර්භය පිළිබඳව අවධානය යොමු කරන විට ඉතා ඈත අතීතයේ සිට මෙම සම්ප්‍රදාය පැවතී තිබුණි. නමුත් සමාජයේ එය පැවතියේ කවර නිශ්චිත කාලයකදැයි සඳහන් කිරීමට දුෂ්කරය. විජය රජතුමා එය රැගෙන පැමිණියේ ද එමෙන්ම ඔහුගේ අතවැසියන් විසින් අසල්වැසි උප මහාද්වීපයෙන් රැගෙන එය ලද්දේ ද විජය ඇතුළු පිරිස ලංකාවට පැමිණෙන විට සිටි ජනතාව අතරේ මෙම සිරිත පැවතුණේදැයි නිශ්චිතව සඳහන් කිරීමට පැහැදිලි සාක්ෂි නොමැත. පැරණි සාහිත්‍ය මූලාශ්‍ර තුළ වුවත් ඒ පිළිබඳව වැදගත් තොරතුරක් සොයා ගැනීමට නොමැත. **රසවාහිනියෙහි** බහු පුරුෂ විවාහය පිළිබඳව තොරතුරක් සඳහන් වන්නේ

නැත. එවැනි චාරිත්‍රයක් පිළිබඳව 14 වැනි ශත වර්ෂයෙහි රචිත සිංහල ලේඛනවල ද සඳහන් වන්නේ නොමැත. එවැනි දෙයක් පැවතුණේ නම් **සද්ධර්මරත්නාකරයෙහි** හෝ **සද්ධර්මරත්නාවලියෙහි** සඳහන් විය යුත්තේය. නමුත් එය ඉන්දියානු කථාවක් වුවත් එක් ජාතක කථාවකින් යම්කිසි හැඟීමක් මේ පිළිබඳව ලබා ගත හැකිය. බෞද්ධ සාහිත්‍ය තුළින් හෙළිවන එකම තොරතුර බව මෙයින් පැහැදිලි වේ. එනම් කුණාල ජාතකයයි. මෙහිදී කන්හා කුමාරිකාවට ස්වයංවර රැස්වීමකදී විවාහ අපේක්ෂක පස්දෙනෙක් සමග විවාහ වීම සඳහා අවසර දුන්නේය (**Jātaka**, Vol.V. 1877: 426). අල්ටෙකාර් මෙම සිදුවීම ද්‍රෞපදී සිදුවීමට සම්බන්ධ කරයි. ඔහු ද්‍රෞපදීගේ බහු පුරුෂ විවාහය ඓතිහාසික සිදුවීමක් ලෙස පෙනී යන බව සඳහන් කරයි. එසේ නොමැති නම් මහාභාරත කතුවරයාට ඒ පිළිබඳව නිශ්ශබ්ද වන්නට තිබුණි (Altekar 1938: 132).

නමුත් මෙම මාතෘකාව සම්බන්ධයෙන් විහාරමහදේවිගේ මඟුල් මහ විහාර ශිලාලේඛනය ඉතා වැදගත් එකක් වන අතර අපගේ අධ්‍යයන කාලය පිළිබඳව වැදගත් තොරතුරක් ලබා දෙයි. මෙම ශිලාලේඛනය සොයා ගෙන ඇත්තේ අම්පාර දිස්ත්‍රික්කයේ පානම පත්තුවේ මඟුල් මහා විහාරය නම් වූ පැරණි විහාරයක නටබුන් අතරය. පොතුවිල්හි සිට වැල්ලවාය දක්වා ඇති මාර්ගයෙහි අටවැනි සැතපුම් කණුවට සැතපුමක් පමණ දකුණිනි. මෙම ශිලාලේඛනවලින් සඳහන් වන්නේ වනගතව තිබූ රුහුණු-මහ-වෙහෙර නමැති පැරණි විහාරය පැරකුම්බා නමින් යුත් සහෝදර රජවරුන්ගේ බිසව වූ විහාර මහ දේවිය විසින් සම්පූර්ණයෙන්ම පිළිසකර කරන ලද බවයි. එම විහාරය පවත්වා ගෙන යෑම සඳහා ඇය විසින් ඉඩම් ප්‍රදානයක් ද කර තිබේ.

රුහුණු රට රජ ක(රන) පැරකුම්බා දෙබෑ රජ දරුවන් දෙදෙනාට අගමෙහෙසුන් වූ විහාරමහදේවි නම් මා විසින් මුල් පිසැ කරවා දරුගම්

වටනා පස පරිවාර සහිතවැ.... (බදවස්) කොටැ මා විසින් මා විසින් කරවන ලද... (**Epigraphia Zeylanica** Vol. IV. 1934: 165).

මෙම ශිලාලේඛනයට අනුව සහෝදරයින් දෙදෙනාගේම නාමයන් වූයේ පරාක්‍රමබාහුය. ඔවුන් දෙදෙනාගේම භාර්යාව වූයේ විහාරමහදේවියයි. එම නිසා අප සාකච්ඡා කරන කාල පරිච්ඡේදය තුළ ප්‍රභූ සමාජයේ බහු පුරුෂ විවාහය පැවති බවට මෙම අභිලේඛනයෙන් ආලෝකයක් විහිදේ. පරණවිතාන මෙම සහෝදර රජවරුන් දෙදෙනා පිළිබඳව අවධානය යොමු කරයි (**Epigraphia Zeylanica** Vol. IV 1934: 162). මෙහි ඇති එක් ශිලාලේඛනයක් මෙම සහෝදර රජවරුන් දෙදෙනා සොළී හමුදාව පරාජයට පත් කර රෝහණ රාජ්‍ය පාලනය කරමින් සිටි බව සඳහන් කරයි. එමෙන්ම මෙම ශිලාලේඛනයෙහි මෙම සහෝදර රජවරුන් දෙදෙනාම පරාක්‍රමබාහු නමින් හැඳින් වූ බවත් ඔවුන් දෙදෙනාගේම බිරිඳ වූයේ විහාරමහදේවි බවත් කියවේ. ස්ථම්භ ලිපියෙහි මෙම පාලකයින් දෙදෙනා විසින් මර්ධනය කරන ලද චෝළ ආක්‍රමණය පිළිබඳව වැඩි විස්තර අඩංගු වේ. නමුත් අවාසනාවකට මෙම ඓතිහාසික සිදුවීම පිළිබඳව ආරම්භ වන ස්ථානයෙහිදී මෙම ශිලාලේඛනය කැඩී බිඳී ගොස් තිබේ. එමෙන්ම මෙම ශිලාලේඛනය පිහිටුවා ඇත්තේ සහෝදර රජවරුන් දෙදෙනාගේ අභාවයෙන් පසුව බව පෙනීයයි. විහාරමහදේවිය පිළිබඳව මෙහි විස්තර කර ඇත්තේ සහෝදර රජවරුන් දෙදෙනාගේ ප්‍රධාන බිසව ලෙසින් සිටි යනුවෙනි. පරණවිතාන විසින් මෙම ශිලාලේඛනයෙහි සඳහන් වන පරාක්‍රමබාහු යනු පස්වැනි පරාක්‍රමබාහු යනුවෙන් ද ඔහුගේ සහෝදරයා වන්නේ හතරවැනි බුවනෙකබාහු ද යනුවෙන් අදහස් කර තිබේ. එමෙන්ම ශිලාලේඛනයෙන් පස්වැනි පරාක්‍රමබාහුගේ සහ හතරවැනි බුවනෙකබාහුගේ රාජ්‍ය සමයන් පිළිබඳව තොරතුරු ලැබේ. කොඩ්රින්ටන් ද මෙම පාලකයින් දෙදෙනා සහෝදරයින් වූ බව දක්වා තිබේ (Codrington 1926: 88-89; රණවැල්ල

2014: 698-700). පුරාක්ෂර විද්‍යානුකූලව මෙම ශිලාලේඛන පස්වැනි පරාක්‍රමබාහුගේ සමයට අයත් කළ හැකිය. නමුත් මෙම ශිලාලේඛනයන්හි මනා ලෙස පිටපත් කිරීමෙන් පසුව පරණවිතාන මේ පිළිබඳව අවධානය යොමු කිරීමෙන් පසුව ඔහු මුලින් දැක් වූ අදහස විය නොහැකි බව සඳහන් කළේය.

පළමු ශිලාලේඛනයෙහිදී සහෝදරවරුන් දෙදෙනාම පරාක්‍රමබාහු නමින් හැඳින් වූ බව දැක්වේ. මෙම සහෝදර රජවරු දෙදෙනාම පාලනය කර ඇත්තේ රෝහණය බව ශිලාලේඛනය බව සඳහන් කරයි. හතරවැනි බුවනෙකබාහු සහ පස්වැනි පරාක්‍රමබාහු පිළිවෙලින් ඔවුන්ගේ අගනගර පිහිටුවා ගත්තේ මායා රාජධානියෙහිය. ඔවුන්ගේ බලාධිකාරය මුළු දිවයිනේම ව්‍යාප්ත නොවුණත් සමස්ථ ශ්‍රී ලංකාවේම බලය විහිදූ බව කියවේ. ඇයගේ ස්වාමි පුරුෂයින් දෙදෙනා සමස්ථ දිවයිනේම පාලකයින් වූයේ නම් විහාරමහදේවිය ඔවුන් දෙදෙනා පිළිබඳව සඳහන් කිරීමේදී හුදෙක් රෝහණ පාලකයින් ලෙස පමණක් සඳහන් නොකරනු ඇත. එම නිසා මෙම ශිලාලේඛනයෙහි සඳහන් වන කුමාරවරු දිවයින පාලනය කළ ප්‍රධාන රජවරුන් ලෙස හඳුනා ගැනීමට නොහැකිය. එම නිසා මෙම දෙදෙනා දකුණු ඉන්දියාවෙන් පැමිණි ආක්‍රමණයක් නිසා දිවයිනේ උතුරු කොටස තුළ යම්කිසි ආකාරයක කලබලකාරී තත්ත්යක පවතින සමයක රෝහණයෙහි සිටි ස්වාධීන පාලකයින් දෙදෙනෙක් බව සිතිය හැකිය. මූලාශ්‍රවලට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ එක් රජෙකුට සිටිය යුත්තේ එක් අග්‍රමහේසිකාවකි. එම නිසා මෙම පාලකයින් දෙදෙනා රෝහණ ප්‍රදේශය තුළ සිටි සුළු පාලකයින් දෙදෙනෙක් බව සඳහන් කළ හැකිය.

කෙසේ වෙතත් අනෙක් පැත්තෙන් මඟුල් මහ විහාර අභිලේඛනයෙහි සඳහන් වන විහාරමහදේවිය හතරවැනි බුවනෙකබාහුගේ සහ පස්වැනි පරාක්‍රමබාහුගේ භාර්යාව බවට පත් වී සිටියාය. එයට හේතු වන්නට ඇත්තේ ඇය ක්ෂත්‍රිය පෙළපතට සම්බන්ධ

වී සිටින්නට ඇති නිසාත් සමහරවිට ශිලාලේඛනයෙහි සඳහන් වන පාලකයින් දෙදෙනාගේ රාජවංශ ඉතා ශක්තිමත් නොවූ නිසාත් වන්නට ඇත. මෙම ශිලාලේඛනයෙහි සඳහන් වන තොරතුරු රටාවට අනුව විහාරමහදේවිය මෙම රජවරුන් දෙදෙනාගේ බිරිඳ බවට පත් වූවා පමණක් නොව ඇයට ප්‍රමාණවත් දේශපාලනික බලයක් ද තිබුණු බව පෙනේ. විහාරමහදේවි දරුගම් (ඉඩම් සැපයීම) ඇතුළු ප්‍රදාන කීපයක් මෙම විහාරයට කර තිබේ (**Epigraphia Zeylanica**, Vol. IV : 165). ඇය මෙම ශිලාලේඛයෙහිදී ඇය විසින් කරන ලද මෙම පුණ්‍ය කර්ම තවදුරටත් අනාගතයේ දිවයින පාලනය කරන රජවරු යුව රජවරු අනෙක් පාලකයින් විසින් පවත්වා ගෙන යා යුතු බව කියා සිටියි. එයින් පෙනී යන්නේ ඇයට ප්‍රමාණවත් දේශපාලන බලාධිකාරයක් තිබූ බවයි. එවැනි ඉල්ලීමක් කළ හැකි වන්නේ ප්‍රධාන දේශපාලන සන්දර්භයට ඇතුළත් වූ පුද්ගලයිනට පමණක් යෝජනා කළ හැකිය. විහාරමහදේවි රජවරුන් දෙනෙනෙකුගේ භාර්යාව වීම නිසා මෙම කාලයෙහිදී බහු පුරුෂ විවාහය පිළිබඳ සම්ප්‍රදායක් පැවති බව මුදියන්සේ ප්‍රකාශ කරයි (Mudiyanse 1960: 122). මෙය සත්‍යයක් විය හැකි නමුත් සමාජය තුළ මෙය ඉතා දැඩි ලෙස ස්ථාපිත වී තිබුණේදැයි පැහැදිලි නැත.

කෙසේ වෙතත් මෙම විවාහ ක්‍රමය ක්‍රමානුකූලව එක ගෙයි කෑම නමින් ඉස්මතු වන්නට ඇත. ආර්. ඩබ්. අයිවර්ස් බහු පුරුෂ විවාහය පිළිබඳව විස්තර කරමින් ඒ පිළිබඳව ශ්‍රී ලාංකික පළමු ඓතිහාසික ලියවිල්ල වන්නේ නොක්ස්ගේ ග්‍රන්ථය බව සඳහන් කරයි. ඔහු පහත සඳහන් ආකාරයෙන් විස්තර කරයි.

මෙම විෂය සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ සාහිත්‍ය තොරතුරු බලනවිට පළමුවැන්න වන්නේ නොක්ස්ගේ ග්‍රන්ථයයි (Ivers 1899-1900: 6).

එමෙන්ම ඔහු උපග්‍රන්ථයක් ලෙසින් පහත කොටස දක්වා තිබේ.

"මෙම රටේ සෑම පුද්ගලයෙකුටමඑ ක් බිරිඳක් සිටී. නමුත් සමහර කාන්තාවනට ස්වාමි පුරුෂයින් දෙදෙනෙක් සිටී. එය නීත්‍යානුකූල මෙන්ම පොදු දෙයකි. සහෝදරවරුන් දෙදෙනා එකම නිවසේ එක් භාර්යාවක් සමග වසන අතර දරුවන් ද ලබා පියවරුන් දෙදෙනා විසින් ඔවුන්ගේ ආරක්ෂාව ද සපයයි" (**Ibid**: 8).

නමුත් මුලින් අප විසින් පෙන්වා දී ඇති පරිදි රුණු මහ වෙහෙර අභිලේඛනයට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ බහු පුරුෂ විවාහය පිළිබඳව කියවෙන ප්‍රධාන ඓතිහාසික ලේඛනය ලෙස මෙම ශිලාලේඛනය සඳහන් කළ හැකිය.

මධ්‍යකාලීන ශ්‍රී ලංකාවේ පැවති බහු පුරුෂ විවාහය පිළිබඳව තවත් ඉතා වැදගත් නිදසුනක් **මයූර සන්දේශයෙන්** ලබා ගත හැකිය. **මයූර සන්දේශය** පස්වැනි භුවනෙකබාහු රජුගේ වර්ණනාවෙන් පසුව ජයසිරි බිසව පිළිබඳව විස්තර කර තිබේ. **මයූර සන්දේශයේ** දසපද සැහැල්ලේ 38 වැනි පද්‍යයේ සඳහන් කර ඇති පරිදි පණිවුඩකරුවා විභීෂණ දෙවියන් හමු වී රජතුමාටත් බිසවටත් ඇයගේ ස්වාමි පුරුෂයින් වන සහෝදරවරු තිදෙනාටත් ආශීර්වාද කරන ලෙස ආයාචනා කර සිටියි.

විබිසන සුරවරන සිරි සරන වැඳ දන්ව ත්
සිරින් මුදුන් නිරිඳුන් සහ බිසෝ සඳු න්
තරින් බෙලෙන් දිසි තුන් බෑ මෙහිමි සඳු න්
තෙසු ර ජමැති ඇමති ඈ සෙනග ඇම සමගි න්

(**මයූර සන්දේශය** 1993: 38 කවිය).

'හිමි' යන සිංහල වචනයෙන් ස්වාමියා යන අර්ථය ලැබේ. මෙහිදී 'හිමි සඳුන්' යන වචනට පෙර 'මෙ' යන වචනය යොදා තිබේ. මෙම දස පද සැහැල්ලට පෙර මෙම ග්‍රන්ථයෙහිදී සහෝදරවරුන් තිදෙනා පිළිබඳව සඳහන් වී නොමැත. පරණවිතාන මෙහිදී 'හිමි' යන

පදය වැදගත් කාන්තාවකට පෙර යෙදුවේ නම් එයින් අර්ථවත් වන්නේ ස්වාමි පුරුෂයා බව දක්වයි. ඉහතින් සඳහන් කළ වචනයේ අර්ථයට අනුව ජයසිරි බිසවට ස්වාමි පුරුෂයින් තිදෙනෙකු සිටි බවත් ඔවුන් සහෝදරයින් වූ බවත් සඳහන් කළ යුතුය. ශ්‍රී ලංකාවට පෘතුගීසීන් පැමිණෙන විට බහු පුරුෂ විවාහය හෙවත් 'එක ගෙයි කෑම' පැවතුණි. එමෙන්ම උඩරට ප්‍රදේශයෙහි ද එම විවාහ ක්‍රමය පැවතුණි. අප පසුවට විස්තර කරනු ලබන **රාජාවලියෙහි** ද කෝට්ටේ රජ පවුල්වල මෙම බහු පුරුෂ විවාහය පවත්වා ගෙන ගිය බව සඳහන් වේ. **මයූර සන්දේශයෙහි** තවත් තැනක ජයසිරි බිසවට ස්වාමි පුරුෂයින් තිදෙනෙක් සිටි බවට තොරතුරු ලබා දෙයි.

පිනානා ලක මෙතුන් බෑ හිමින් වෙ ත
මනානා ලොවිනිසුරු දෙවමින් සත ත
දිනානා ලෙසින් තෙද දියුණ දිග ත
දිනානා විකුම් දුන මැනවි දිය සෙ ත

(**මයූර සන්දේශය** 1993: 155 කවිය).

බිසව පිළිබඳව සඳහන් කිරීමෙන් පසුව ස්වාමි පුරුෂයින් ලෙස සහෝදරයින් තිදෙනෙක් සිටි බව අර්ථවත් කරන තුන් බෑ හිමි යන වචන මෙහි ද යෙදී තිබේ. මෙම සහෝදරයින් තිදෙනා වූයේ අලගක්කෝනාර, ඈපා සහ දෙව්හිමිය (දේවස්වාමි). මෙහි සඳහන් වන තුන්වැනි පුද්ගලයා සගම ශිලාලේඛනයෙහි සඳහන් වන අලකේශ්වරගේ සහෝදරයා වූ දේවමන්ත්‍රීන් ලෙස නිශ්චිත වශයෙන් සැලකිය හැකිය (**Epigraphia Zeylanica** Vol. IV: 308) දෙවැනි පුද්ගලයා ලෙස සඳහන් වෙන ඈපා **එළුඅත්තනගලුවංසයෙහි** විස්තර වන අර්ථනායක විය යුතුය (**එළුඅත්තනගලුවංසය** බු. ව. 2476: 1). තුන්වැනි වික්‍රමබාහුගේ තෙවැනි රාජ්‍ය වර්ෂයට අයත් කළ හැකි අම්පිටිය අභිලේඛනය ඈපා නමැති

පුද්ගලයෙකු අර්ථනායක ලෙස සඳහන් කර තිබේ. එම නිසා බහු පුරුෂ විවාහය රජ පවුල තුළ පවත්වා ගෙන ගිය බව කිව හැකිය. ඉහතින් සඳහන් කළ විස්තරයට අනුව පස්වැනි භුවනෙකබාහුගේ මව වූ ජයසිරි බිසවගේ ස්වාමි පුරුෂයින් වූයේ අලකේශ්වර ඇතුළු සහෝදරයින් තිදෙනාය. එම නිසා තෙවැනි අලකේශ්වර පස්වැනි භුවනෙකබාහු රජුගේ පියාය. ඔහුට අලකේශ්වර නම දැරීම සඳහා අයිතියක් තිබුණි. ඒ බව **රාජරත්නාකරයෙහි** සඳහන් වන 'අලගක්කෝනාර භුවනෙකබාහු නමින් රජ වී' යන සඳහනින් පෙනේ (**රාජරත්නාකරය** 1995: 119). අලකේශ්වරගේ පුත්‍රයා වූයේ කුමාර අලකේශ්වරය. ඔහු හතර වැනි අලගක්කෝනාර (අලකේශ්වර) ලෙස කිව හැකිය. බිසවකගේ පුත්‍රයෙකු නිසා ඔහුට කුමාර යන නාමය යෙදුණි. තුන්වැනි අලකේශ්වර යනු බහු පුරුෂ විවාහය පැවති රජ පවුලේ බිසවකගේ ස්වාමි පුරුෂයෙකු බව සනාථ වේ. පස්වැනි භුවනෙකබාහු රජතුමා මවගේ පරම්පරාවට අනුව සිංහාසනයට පත් වූයේ නම් ඔහු තුන්වැනි වික්‍රමබාහු රජුගේ පුත්‍රයා විය යුතුය. පාරම්පරික සිරිත් විරිත් අනුව ඔහු රාජ්‍යත්වයට පත් වන්නට ඇතැයි සැකයක් නොමැත. එසේ නම් තුන්වැනි වික්‍රමබාහු රජු රජ කරන සමයෙහි අලකේශ්වර ඇතුළු සහෝදරයින් තිදෙනා තුන්වැනි වික්‍රමබාහු රජුගේ සහෝදරියගේ ස්වාමි පුරුෂයින් වූ බවට සිතීමට හැකිය. මෙම වර්ගයේ විවාහය සහෝදරයින් මුල් කරගත් සහ දේශපාලනික බහු පුරුෂ විවාහය ලෙස නම් කළ හැකිය.

මෙම බහු පුරුෂ විවාහය ධනවත් සහ දිළිඳු පන්තිවල පොදුවේ පැවතුණු බව ඓතිහාසික මූලාශ්‍ර කීපයකින් පැහැදිලි වේ. කෝට්ටේ යුගයෙහිදී කෝට්ටේ රජුගේ සහෝදරයින් දෙදෙනෙක් එක් ස්ථානයක වාසය කරමින් එක් කාන්තාවක සමග ලිංගික සම්බන්ධතා පැවැත් වූ බව **රාජාවලිය** සඳහන් කරයි. එය **රාජාවලියේ** මෙසේ සඳහන් වී තිබේ.

ඉක්බිති එරජුගේ පුත් වැඩිමහලු කුමාරයින්ව ධර්මපරාක්‍රමබාහු නම් තබා සිංහාසන ප්‍රාප්ත කළහ. විජයබාහු රජ්ජුරුවෝත් අප රාජසිංහ රජ්ජුරුවෝත් මැණික්කඩවර නුවර කරවා බාල අවස්ථාවේ ම එක තැන එක දෝලියට සැමනී විසුවාහ (**Rajāvali** 1900: 71; **අලකේශ්වර යුද්ධය** 1965: 26).

එක් කාරණයක් මෙහිදී සඳහන් කළ යුතුය. මෙම පවුලේ වැඩිමලා වූයේ ධර්ම පරාක්‍රමබාහුය. මෙහිදී විවාහයට එළඹුණේ පිළිවෙලින් දෙවැනි සහ තෙවැනි සහෝදරයින්ය. වැඩිමල් සහෝදරයා විවාහ නොවීය. එක් කරුණක් මෙහිදී සඳහන් කිරීම වැදගත් වන්නේය. එනම් පළමුවැනි රාජසිංහගේ සහ එම බිසවගේ මරණයෙන් පසුව විජයබාහු කීරවැල්ල පරම්පරාවේ කුමාරිකාවක් සමග විවාහ විමය. පෘතුගීසි සමය තුළ මෙම චාරිත්‍රය පැවති අතර පෘතුගීසි උසාවිය විසින් එය අනුදන්නා ලදි. තම්බයියා විසින් ටෙනන්ට් උපුටා දක්වමින් කෝට්ටේ හත්වැනි විජයබාහු රජතුමා ඔහුගේ සහෝදරයාත් එක්ව එක් භාර්යාවක් සමග විවාහ වූවත් එම බහු පුරුෂ විවාහයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස නුවර පළමුවැනි රාජසිංහ රජතුමාගේ උපත සිදු වූ බවත් පෙන්වා දෙයි (Tambiah 1966: 271). ඉහතින් සඳහන් කළ කරුණුවලට අනුව මෙකල තිබූ බහු පුරුෂ විවාහයේ ප්‍රධාන ලක්ෂණය වූයේ සහෝදරයින් පමණක් එක් කාන්තාවක් සමග විවාහ වූ ක්‍රමයයි. පෘතුගීසීන් විසින් ලංකාව ආක්‍රමණය කරනවිට ලංකාවේ තිබූ සිංහල විවාහ පිළිබඳව රිබයිරෝ විස්තර කළේය.

ඔවුන්ගේ විවාහ පරිහාසාත්මක එකකි. ගැහැණු ළමයෙක් ඇයටම අයත් වන කුලයකින් ගිවිසුමකට අනුව විවාහ වෙයි. (එම ගිවිසුමට අනුව වෙනත් කුලයකින් විවාහ වීමට නොහැකිය.) ඥාතීන් එකඟ වන්නේ නම් ඔවුහු විශේෂ භෝජන සංග්‍රහයක් සහ දෙදෙනාගේ විවාහය ද ගිවිස ගනිති. ඊළඟ දිනයේ ස්වාමි පුරුෂයාගේ සහෝදරයෙකු

ඔහුගේ ස්ථානය ලබා ගනියි. සහෝදරයින් හත් දෙනෙක් සිටින්නේ නම් එම සියලු දෙනාගේම භාර්යාව වන්නේ ඇයයි. රාත්‍රි කාලයෙහිදී තම ස්වාමි පුරුෂයා නොමැතිව වරින් වර අනෙකුත් සහෝදරයින් සමග වාසය කරයි. දිවා කාලය තුළ කුටිය තුළ කිසිවෙකු නොමැත්තේ නම් ඔහුට කාන්තාවත් සමග විවේක ගත හැකිය. ඔහු සුදුසු යැයි සිතා කාමරය තුළට ගියේ නම් වෙනත් කිසිවෙකුට එම කාමරයට ඇතුළ් විය නොහැකිය. ඇයට සියලු දෙනාම ප්‍රතික්ෂේප කළ හැකිය. විවාහයෙහිදී කුමන සහෝදරයා සමග පොරොන්දුවකට එළඹුණත් මෙම කාන්තාව සියලු දෙනාගේම භාර්යාවය. බාල සහෝදරයා සමග පමණක් විවාහ වූයේ නම් අනෙකුත් කිසිම සහෝදරයෙකුට ඇය පිළිබඳව අයිතියක් නැත. නමුත් ඔහු කැමති වේලාවක එම සහෝදරයින්ගේ භාර්යාවන් සමග හැසිරිය හැකිය. සහෝදරවරුන් හත් දෙනෙකුට වඩා සිටියේ නම් හත් දෙනාගෙන් ඉහළ සිටින සහෝදරවරුන්ට ඇය පිළිබඳව අයිතියක් නොමැත. නමුත් සහෝදරයින් දෙදෙනාගේ සිට පස් දෙනෙකු සිටියෝ නම් ඔවුහු එක් කාන්තාවක් සමග සතුටු වන්නෝය. විශාල සංඛ්‍යාවකින් යුත් සහෝදරයින් සිටින ස්වාමි පුරුෂයෙක් සමග විවාහ වන කාන්තාව ඉතා වාසනාවන්ත යැයි සැලකේ. ඉතා මහන්සි වී වැඩ කරමින් උපයා ගන්නා සියලුම වස්තුව ඔවුහු ඇයට නිවසට ගෙනැවිත් දෙති. ඇය ඉතා ගෞරවයෙන් ජීවත් වන අතර සියලු දෙනාම ඇයට උදව් කරති. මෙම කාරණය නිසා සියලුම දරුවෝ එම සහෝදරයින්ට පියවරු යනුවෙන් අමතති (Riberiro 1925: 50).

බැල්ඩියස් උඩරට තිබූ මෙම බහු පුරුෂ විවාහය ශත වර්ෂයකට පසුවත් යුරෝපීන්ගේ සංස්කෘතියත් සමග මිශ්‍ර වී දුර බැහැර ප්‍රදේශයන්හි පවා තිබුණු බව පෙනේ. බැල්ඩියස් සිංහලයෝ තම සහෝදරයින්ගේ විවාහ අනුමත කරති. ඇයගේ ස්වාමි පුරුෂයාගේ ලිංගික අවශ්‍යතා සැපයීමක් පිළිබඳව සඳහන් කරයි (Baldeus 1672: 366-367). ජෝන්

ඩේවි ද නුවර යුගයේ පැවති බහු පුරුෂ විවාහ ක්‍රමය පිලිබඳව ප්‍රකාශ කර තිබේ. ඔහු ටිබැට් දේශයේ තිබූ බහු පුරුෂ විවාහයට සමාන ක්‍රමයක් ශ්‍රී ලංකාවේ පැවති බව ඔහු සඳහන් කරයි. හවුල් ස්වාමි පුරුෂයෝ නිතරම සහෝදරයෝ වූහ. ඔහුට ස්වාමි පුරුෂයින් හත් දෙනෙක් සමග සිටි කාන්තාවක් පිළිබඳව තොරතුරු ලබා ගැනීමට හැකිවිය. මෙම චාරිත්‍රය පන්තියකට හෝ කුලයකට පමණක් සීමා නොවීය. බහු පුරුෂ විවාහය දිළිඳු සහ ධනවත් සියලු දෙනාටම පොදු දෙයක් විය. දුප්පත් ජනතාවගේ ආකල්පය වූයේ ඔවුනට විශේෂ කාන්තාවක් වෙනුවෙන් වියදම් කිරීමට නොහැකි වූ බවයි (Davy 1821: 214-215). ඩේවි තවදුරටත් මෙසේ සඳහන් කරයි.

"පුරුෂයින්ගේ ධනවත් භාවය සහ තරාතිරම දේශපාලනික වශයෙන් ඇති එකමුතුව සහ එහි බලපෑම පවුල තුළ එකමුතු බවක් ඇති වේ. පියවරු දෙදෙනෙක් සිටීම දරුවන්ගේ ආරක්ෂාව සම්බන්ධයෙන් ඉතා වැදගත් වේ. එම දරුවනට එක් පියෙකු නැති වුණත් තවමත් එක් පියෙකු සිටින නිසාය" (**Ibid**: 215).

මෙම ශෛලියේ බහු පුරුෂ විවාහය සංවර්ධනය වන්නට ඇත්තේ ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍යකාලීන යුගයෙහිදී සිටය. පීරිස් මුස්ලිම්වරු නුවර යුගයෙහිදී සිංහල කාන්තාවන් සමග විවාහ වූ බව දක්වයි (Pieris 1956: 100, No. 38). පෘතුගීසීන් පැමිණීමට පෙර මුස්ලිම්වරු සෑහෙන අධිකාරිත්වයකින් යුක්ත වූහ. ශ්‍රී ලංකාවේ යුරෝපීන් වාසය කළත් ඔවුහු වෙළඳ කටයුතුවල නිමග්න වූහ. වෙළඳ කටයුතු සම්බන්ධයෙන් තිබූ තරඟකාරිත්වය නිසා සිංහලයින්ගේ ආර්ථික තත්ත්වය වර්ධනය වන්නට ඇත. ආර්ථිකය වර්ධනය වනවාත් සමගම බහු පුරුෂ විවාහය ද ව්‍යාප්ත වන්නට ඇත. බහු පුරුෂ විවාහයට සම්බන්ධ වී සිටි ස්වාමි පුරුෂයෝ ඔවුනට එක් භාර්යාවක් සිටින බව නොකියති. ඔවුහු 'අපි එක ගෙයි රක්ෂා වෙනවා' යනුවෙන් කියති. බිරිඳ ද ඇය ඔවුන්ගේ බිරිඳ යයි

නොකියති. ඇය 'මම ඒ දෙතුන් දෙනාටම බත් උයා දෙනවා' යනුවෙන් කියයි (**Ibid**: 205). අපට සහෝදරයින් මුල් කර ගත් බහු පුරුෂ විවාහය පිළිබඳව සාක්ෂි හිඟය. කෝට්ටේ යුගයට අයත් සමහර ශිලාලේඛනයන්හි මෙක සහ මෙකු යන වචන දක්නට ලැබේ. මේවායින් අර්ථවත් වන්නේ මෙම කාන්තාව සහ මෙම පුරුෂයා යනුවෙනි. මෙම වචන විශේෂයෙන්ම සඳහන් වී ඇත්තේ පැපිලියාන ඉම්පත්‍රයේය. එම ශිලාලේඛනය සමහරක් තැනෙක 'මෙක පුත්' සහ 'මෙකු පුත්' යනුවෙන් සඳහන් කරයි. මෙම පුද්ගලයාගේ පුත්‍රයින් යන අර්ථය ලබා දෙන මෙකුපුත් යන්නට පසුව පුත්‍රයින් 11 කගේ නම් සඳහන් වී තිබේ. පහත සඳහන් ආකාරයෙන් ඒ බව දැක්විය හැකිය. එනම් මෙකුපුත් පාලායි, මහ්දෙවායි, පාලායි, තිරිමායි, මහානීලයි, ලියන දෙවායි, කන්දෙතිරිමායි, තොටගෙයිදෙවායි, මනනමිතායි, කුඩානිලායි සහ ලොකාධූරයායි යනුවෙනි. නැවත ද මෙකුපුත් තිරිමායි, සිංහපාලයි, කලුවායි, සුවයායි ඇතුලු වූ නම් විසිහතරක් යනුවෙන් සඳහන් වේ (**Inscriptions of Ceylon** Vol. VIII 2007: 27). පැපිලියාන ශිලාලේඛනයෙහි පුත්‍රයින් 24 කගේ නම් සඳහන් වී තිබේ. මෙම ශිලාලේඛනයෙහිදී එක් පුද්ගලයෙකුට පුත්‍රයින් සහ දියණියන් ඉතා විශාල ප්‍රමාණයක් සිටි බව සඳහන් වේ. මෙයින් සිතිය හැක්කේ මෙම දරුවන් බිහි වන්නට ඇත්තේ බහු පුරුෂ විවාහයේ ප්‍රතිඵලයක් නිසාය. පුත්‍රයින් විශාල ප්‍රමාණයක් යනුවෙන් අදහස් වන්නේ සහෝදරයින් ද විශාල ප්‍රමාණයක් සිටි බවයි. ඉහතින් සඳහන් කළ කරුණුවලට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ පැවතුණේ සහෝදරයින් එක් කාන්තාවක් සමග විවාහ වන බහු පුරුෂ විවාහය බව සිතිය හැකිය.

ජයසේකර පෙන්වා දී ඇති පරිදි කේරල හමුදාවන් විසින් විශාල ඉඩම් ප්‍රමාණයක් අයත් කරගෙන සිටි නිසා ඒවා පාලනය සඳහා බහු පුරුෂ විවාහ ක්‍රමය අනුගමනය කරන්නට ඇතැයි සිතිය හැකිය. යුරෝපා

රචකයින් විසින් සඳහන් කර ඇති පරිදි මලබාර්වරු සහ කේරලයෝ මෙම බහු පුරුෂ විවාහය අනුගමනය කරන්නට ඇත. ප්‍රංශ භාෂාවෙන් ඉන්දියාවේ කුල ක්‍රමය සම්බන්ධයෙන් ඉතා වටිනා කෘතියක් කළ එමිල් සෙනාට් නායර් සමාජයේ බහු පුරුෂ විවාහය පැවති බව සංවේදනාත්මකව දක්වා තිබේ. සෙනාට් නායර්වරුන්ගේ මලබාර් වෙරළ තීරයේ සිටි හමුදා ප්‍රධානීන් මෙම බහු පුරුෂ විවාහය අනුගමන කළ බව කියයි. මෙම සම්බන්ධතාවයත් සමග කේරළ ජනතාව මරුමකත්තයන් ක්‍රමය කාන්තාවන් මගින් අනුගමනය කළ බව කිව හැකිය (Jayasekera 1982: 85).

නිගමනය

මෙම සාකච්ඡාව තුළින් ඉස්මතු වන ඉතා වැදගත් ම කාරණය වන්නේ බහු පුරුෂ විවාහය මෙම සමය තුළ ඉතා ක්‍රියාකාරිත්වයකින් යුක්තව පැවති බවයි. ආර්ථික විනාශකාරී කටයුතුවල දී භාර්යාවගේ ආරක්ෂාව සැලසීම, සමාජ වැරදීම්වල දී ආරක්ෂා කර ගැනීම සහ සමාජය තුළ ඇයගේ තත්ත්වය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා මෙම ක්‍රමය ආධාරයක් විය. එම නිසා ම මෙම විවාහ ක්‍රමයට ඇතුළත් වූ කාන්තාව ආඩම්බරයෙන් ඇය විසින් ම තමන් ස්වාමි පුරුෂයින් දෙදෙනෙකුගේ හෝ තිදෙනෙකුගේ බිරිඳ බව ප්‍රකාශ කළ අවස්ථා ඇත. මෙකල පුළුල් ලෙස බහු පුරුෂ විවාහ ක්‍රමය පැවතිණ. මෙම යුගයෙහි විවාහ සංස්ථාවේ සිත් ගන්නා සුළු වෙනස වූයේ ද මෙයයි. මෙම යුගයට පූර්වයෙන් දක්නට ලැබෙන මූලාශ්‍රයවලින් මෙම විවාහ ක්‍රමය පැවති බව පෙන්වන අපැහැදිලි වක්‍ර ප්‍රකාශනයන් හැර පැහැදිලි සධක හමු නොවේ. අපට ලැබුණු විස්තරවලට අනුව බහු පුරුෂ විවාහයේ අංශ දෙකක් මෙකල පැවතුණි. සහෝදරවරුන් ස්වාමි පුරුෂයන් වූ බහු පුරුෂ විවාහ ක්‍රමය ඉන් පළමු වැන්නයි. (Adelphic polyandry) මෙහි දී සහෝදරවරුන්

දෙදෙනෙකු හෝ තිදෙනෙකු හෝ ඊට වඩා ගණනකින් සමන්විත සහෝදර පිරිසක් සමග එක් කාන්තාවක් විවාහ ගිවිස ගනු ලැබිණ. මෙම ක්‍රමය ටිබැට් දේශයේ ක්‍රියාත්මක වූ බහු පුරුෂ විවාහ ක්‍රමයයි. මේ සඳහා බලපාන ලද ප්‍රධාන කරුණු වූයේ සමාජයේ පැවති ආර්ථික තත්ත්වය සහ විශේෂයෙන්ම දේශපාලන කැලඹිලි පවතින අවස්ථාවක දී පවුල් ජීවිතය සම්බන්ධයෙන් තිබූ සමාජ අනාරක්ෂිත භාවයයි. මෙම ක්‍රමය යටතේ ආර්ථික ප්‍රශ්නවලින් සහ ආරක්ෂාව පිළිබඳ ප්‍රශ්නවලින් භාර්යාව මනා ලෙස ආරක්ෂා වූවාය. දෙවැන්න එකිනෙකාට ඥාතිත්වයක් නැති තැනැත්තන් එක් කාන්තාවක් සමග වසමින් පවුල් කනු ලැබූ විවාහ ක්‍රමය යි.

අපගේ අදාළ කාල පරිච්ඡේදය තුළ සමාජ වෙනස් වීම් සඳහා දේශපාලනික හා ආර්ථික පසුබිම් මෙන්ම ජනගහණ රටාවේ වෙනස් වීම ද බලපෑවේය. දේශපාලනික පසුබිම යටතේ නිරිතදිග සංක්‍රමණය, රජුගේ පාලන මධ්‍යස්ථානයෙහි ස්ථාන වෙනස් වීම, ශ්‍රී ලංකාව දකුණු ඉන්දියාව සමඟ මෙන්ම චීනය සමඟ පැවති සම්බන්ධතා ප්‍රභූවරුන්ගේ ඉස්මතු වීම, යාපනය රාජධානිය සහ වන්නියාර්වරුන්ගේ ඉස්මතු වීම යන කරුණු අදාළ කාල පරිච්ඡේදය තුළ සමාජ වෙනස් වීම් සඳහා බලපාන ලද ප්‍රධාන කරුණු වශයෙන් සඳහන් කළ හැකි ය.

මෙම කාල පරිච්ඡේදය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික කටයුතු වර්ධනය වීමත් සමඟ ප්‍රධාන ජන වර්ගයක් ලෙස මුස්ලිම්වරු ඉස්මතු වූහ. ක්‍රි. ව. 1258 බැග්ඩෑඩය බිඳ වැටීමත් සමඟ මුස්ලිම් ලෝකය තුළ දේශපාලනික අස්ථාවරත්වයක් ඇති විය. ඒ හා සමානව ශ්‍රී ලංකාවේ ද දහතුන් වැනි ශත වර්ෂයේ මධ්‍ය භාගයෙන් පසුව දේශපාලනික වශයෙන් අසහනයක් ඇති විය. මෙම කරුණ ආර්ථිකය සඳහා ඉතා දරුණු ලෙස බලපෑවත් ශ්‍රී ලංකාව විදේශීය වෙළඳාම සම්බන්ධයෙන් ඉතා ස්ථානයක් දැරූ අතර මෙම කාලයෙහිදී නැගෙනහිර සහ බටහිර ප්‍රදේශ අතර

කෙරුණු වෙළඳාම තුළ ශ්‍රී ලංකාව ඉතා වැදගත් උපාය මාර්ගික මධ්‍යස්ථානයක් විය. මුස්ලිම්වරු තවමත් කල්පිටිය, පුත්තලම, හලාවත, මීගමුව, කොළඹ, කලුතර, බේරුවල සහ ගාල්ල වැනි දිවයිනේ බටහිර වෙරළ තීරය ආශ්‍රිතව පැවති වරායයන් හරහා විදේශීය වෙළඳාම සමඟ සම්බන්ධ වී ඉතා වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටු කළහ. විදේශීය වෙළඳාමේ වැදගත්කම වර්ධනය වනවාත් සමඟම වෙරළ තීරය විශේෂයෙන් ම වරායයන් ආශ්‍රිතව මුස්ලිම් ජනාවාස වර්ධනය වූ බව පෙනේ. දහතුන්වැනි සහ දාහතරවැනි ශත වර්ෂයන්හි රචිත ශ්‍රී ලාංකික සන්දේශ කාව්‍යයන් හි සමහර ස්ථානයන් හි පැවති වෙළඳාමේ සෞභාග්‍යය විස්තර කර තිබේ.

ඉහත දී විග්‍රහ කළ කරුණු වලට අනුව මධ්‍යකාලීන ශ්‍රී ලංකාව තුළ වාණිජ කටයුතු පැවති බව පෙනේ. වාරිමාර්ගික තාක්ෂණය, ඉදි කිරීම් කටයුතු, කලා සහ වාස්තු විද්‍යාත්මක කටයුතුවල වර්ධනයත් සමඟ පැරණි සහ මධ්‍යකාලීන ශ්‍රී ලංකාවේ සංවිධානාත්මක වෙළඳාමක් පැවතුණි. අග නගරය වරාය නගරයන්හි සහ වෙළඳ නගරයන් හි වාණිජ කටයුතුවලට ඉතා වැදගත් ස්ථානයක් හිමි විය. රටේ ප්‍රධාන ආර්ථිකය කෘෂිකර්මය වුවත් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශයන්හි සංචාරක වෙළඳාමට කාර්යභාරයක් තිබුණි. ඉහතින් සඳහන් කළ තොරතුරුවලට අනුව දොළොස්වැනි ශත වර්ෂයෙන් පසුව ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකය තුළ වාණිජ කටයුතු ඉතා වේගයෙන් මුදුනට ම පැමිණියහ. එම නිසා වාණිජ කටයුතුවල වර්ධනයේ ප්‍රතිඵලය වූයේ ධනවත් සමාජයක් ඇතිවීමයි. ධනයත් සමඟම ප්‍රභූවරු සහ ප්‍රජාව අතර සිටි විවිධ කණ්ඩායම් මෙම කාල පරිච්ඡේදය තුළ ඉස්මතු විය. මේ අනුව පැවතුණු කෘෂි ආර්ථිකයත් එයට ම සම්බන්ධ වූ වාණිජ ආර්ථික තත්ත්වයත් නිසා ධන සම්පත්වලින් ආඪ්‍ය වූ ප්‍රභූ පන්තියක් ද ඒ හා සම්බන්ධ වූ ඉඩම් හිමි පන්තියක් ද ශ්‍රී ලාංකේය සමාජය තුළ අලුතින් වර්ධනය වුණි. එමෙන්ම විවිධ ජන

වර්ගයන් ද ප්‍රභවය වූ කාලයක අවධියක් විය. දමිළ සම්භවයක් තිබූ අලකේශ්වරයන් නිසා හා උතුරු රාජ්‍ය හරහා බලසම්පන්න විජයනගර අධිරාජ්‍යයේ බලපෑම නිසා ද දකුණු ඉන්දියාව සමග පැවැත් වූ වෙනත් සම්බන්ධතා නිසා ද ද්‍රවිඩ සිරිත් විරිත් ලක්දිව පතළ වූවා පමණක් නොව මෙතෙක් පැවති සමජාතික විවාහ වෙනුවට බහුල වශයෙන් සිංහල දෙමළ විවාහ ඇති වීමෙන් මිශ්‍ර සමාජ රටාවක් හට ගත්තේය. මූලික සමාජ සංස්ථාව වූ පවුල චලනයකට ලක් විය. රජපවුලේ කෙරී ඇති ඇති විවාහවලින් වැඩි හරියක් සිංහල දෙමළ විවාහ විය. සිංහල මුස්ලිම් විවාහ ද විය. එය පසුපස යමින් මිශ්‍ර විවාහ සාමාන්‍ය සමාජය තුළ ද අනිවාර්යයෙන්ම සිදු වන්නට ඇත. පත පොත රචනා කළ යුද සෙන් මෙහෙය වූ නොයෙක් තනතුරු දැරූ දකුණු ඉන්දීය ප්‍රභවයක් ඇති ප්‍රභූන්ගෙන් මෙකල අඩුවක් නොවීය. දෙමළ පාලකයන්ගේ බදු එකතු කරන්නන් මුහුදු බඩ තීරයේ මෙන්ම රට මැද ද සිටීම හා දෙමළ ශිලාලිපි ඒ අන්දමටම පැතිරී තිබීම හින්දු සමාජයේ බලපෑම පෙන්වයි. අනිත් අතට එවකටත් තිබුණු බලපෑම තීව්‍ර වීමට ඒවා බලපෑ බව ද පෙනේ. මේ නිසා හින්දු දේවාල ඉදිවුණු අතර අනුක්‍රමයෙන් ඒවා වර්ණාශ්‍රම ධර්ම ඇතුළු හින්දු සංස්කෘතික අංග ව්‍යාප්ත කළ මධ්‍යස්ථාන බවට පත් විය. කොන්තගංතොටින් එගොඩ වූ සැලළිහිණියාට අසන්ට ලැබුණේ සුවඳ දුම් දුමාරයෙන් වැසී ගත් ඉසුරු කෝවිලේ දෙමළ තුති ගීය (**සැලළිහිණි සන්දේශය** 1966: 21). වර්තමාන කුල ක්‍රමයට සමාන කුල ක්‍රමයක් මෙකල ස්ථාපිතව තිබූ බව ශිලාලේඛනවලින් පෙනී යයි. එය ද දකුණු ඉන්දීය ද්‍රවිඩ ආභාසය නිසා සුදු වූවක් විය හැකිය. එමෙන්ම වෙළඳාමට මුල් තැන දුන් මුස්ලිම් ප්‍රජාවගේ බලපෑමට ලංකා සමාජය ලක් වූ බව අපැහැදිලි කරුණක් නොවේ. මෙකල වෙළඳ සමාජය කෙතරම් දුරට ලංකා සමාජයට බලපෑවේ ද යන්න හයවැනි පරාක්‍රමබාහු රජතුමා වෙළඳාම මුල් කර ගනිමින් දකුණු ඉන්දියාව සමග යුද්ධයකට පවා

පැටලීමෙන් පෙනේ. දේශපාලන අස්ථාවරත්වයක් තිබූ ලංකාවට ඉහත සඳහන් ලෙස ද්‍රවිඩ සංස්කෘතියේ බලපෑමට විජයනගර අධිරාජ්‍යයෙන් අනුබල ලැබුණාක් මෙන් බහමනී අධිරාජ්‍යයෙන් හා දකුණු ඉන්දීය මුහුදු තීරයේ පැවති මුස්ලිම් බලයෙන් ඉස්ලාම් සංස්කෘතික බලපෑම දිවයිනට එල්ලවන්නට ඇත. මුස්ලිම්වරුන් තුළ කෘෂිකර්මය පිළිබඳව තිබූ විශ්වාසයට වඩා වෙළඳාම පිළිබඳව තිබූ විශ්වාසය දැඩි විය. සංයමයෙන් යුත් තැන්පත් කෘෂිකාර්මික සමාජ රටාවට වඩා මෙම සංක්‍රමණික කලබලකාරී වෙළඳ සමාජ රටාව පෙන්නුම් කරන්නේ අස්ථාවර සමාජ ක්‍රියාකාරීත්වයක් බව හෙට්ටිආරච්චිගේ අදහස වී තිබේ (හෙට්ටිආරච්චි, 2014: 377). එමෙන්ම සමාජය මේ වනවිට ඉතාමත්ම සංකීර්ණ තත්ත්වයකට පත් වෙමින් තිබුණි. මෙම කරුණු නිසා දේශීය ජනතාව ධන සම්පත් සහ අනෙකුත් ආර්ථික අංශයන් තම පවුල වෙතම රැක ගැනීමේ අරමුණ අත්‍යවශ්‍ය විය. එම නිසා සහෝදරවරුන් ගණනාවක් සිටි පවුලකට එක් තරුණියක් සමඟ විවාහ වීමේ අවශ්‍යතාව මතු වන්නට ඇත. මේ නිසා එතෙක් පැවති සමජාතික, සමකුල, ඒක පුරුෂ, ඒක භාර්යා, බහු භාර්යා, ඇවැස්ස විවාහය සහ ප්‍රේම කිරීමෙන් ඇති කර ගනු ලබන විවාහ ක්‍රමයන් හැරුණු කොට බහු පුරුෂ විවාහ ක්‍රමය (Polyandry system) ප්‍රභූ පන්තිය සහ රජ පවුල් අතර මෙන්ම ඉහතින් කරන ලද අධ්‍යයනයට අනුව සාමාන්‍ය ජනතාව අතර ද ක්‍රියාත්මක වන්නට ඇතැයි සිතිය හැකිය.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ හා ලිපි නාමාවලිය

සුරවීර, ඒ. වී. (සංස්.). (1965). අලකේශ්වර යුද්ධය, කොළඹ: රත්න පොත් ප්‍රකාශකයෝ.

මුනිදාස කුමාරතුංග (සංස්.), එළුඅත්තනගලුවංසය බු. ව. 2476. කොළඹ: ග්‍රන්ථ ප්‍රකාශන මුද්‍රණාලය.

ශ්‍රී චාර්ල්ස් දි සිල්වා (සංස්.). (1954). පැරකුම්බා සිරිත, කොළඹ: ඇම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම.

ජයතිලක, කේ. (සංස්.), (1993). මයූර සන්දේශය, කොළඹ: ප්‍රදීප ප්‍රකාශකයෝ.

රණවැල්ල, සිරිමල් (2014). “අභිලේඛන හා සන්නස්,” අසිරිමත් කෝට්ටේ: ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර කෝට්ටේ ඉතිහාසයක්, (සංස්.), ඇස්. බී. හෙට්ටිආරච්චි, ධර්මරත්න හේරත්, අනුත්තරාදේවි විද්‍යාලංකාර, කෝට්ටේ: ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර මහා නගර සභාව.

කරුණාදාස රූපසිංහ (සංස්.), (1995). රාජරත්නාකරය, කොළඹ: ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.

සේනානායක, ජී. එස්. බී. (සංස්.). (1966). සැලළිහිණි සන්දේශය, කොළඹ: ප්‍රදීපා ප්‍රකාශකයෝ.

Altekar, A. S. (1938). The Position of Women in Hindu Civilization, Benaras Hindu University: The Publication House.

Ariyapala, M. B. (1968). Society in Mediaeval Ceylon, Colombo: Department of Cultural Affairs.

Āpasthamha Dharma Sūtra (1932). G. Buhlar (ed.), Poona: Publication Center.

Baldeus, Phillip (1672). True and Extract Description of Ceylon, (Tr.), Peter Brohier, London.

Brahaspathismrti, (1941). K. V. Rangaswami Aiyangar (ed.), Baroda: Oriental Institute.

Codrington, H. W. (1926). Vidyōdaya Dharma Shāstriya Saṃgrahaya, Jayawardhanapura: Vidyodaya.

Davy, John (1821). An Account of the Interior of Ceylon, Dehivala: Tisara Publishers.

Ellawala, H. (1969). Social History of Early Ceylon, Colombo: The Department of Cultural Affairs.

Encyclopaedia Britanica, Vol. III.

Encyclopaedia Britanica, Vol. XVIII.

Engels, Frederic, (1988). "Engels on the Origin and Evolution of the Family," Population and Development of Review, Vol. 14, No. 4, New York: Population Council, pp. 705-729.

Epigraphia Zeylanica, (1934). S. Paranavitana (ed.), Vol. IV, London: Oxford University Press.

Geiger, Wilhelm, (1960). Culture of Ceylon in Medieval Times, Wiesbaden: Otto Harrasswitz.

Gunaratna, J. A. (1898). "The Custom of Polyandry as Practiced in Ceylon," Papers on the Customs of Polyandry.

Gunawardhana R. A. L. H. (2003). "Seaways to Sieladiba: Changing Patterns of Navigation in the Indian Ocean and their Impact on Precolonial Sri Lanka," Sri Lanka and the Silk Road of the Sea, (eds.), Senaka Bandaranayake, Lorna Devaraja, Roland Silva, K. D. G. Wimalarathna, Colombo: Central Cultural Fund, pp. 17-35.

Hastings, James, (1964). Encyclopaedia of Religion and Ethics, Vol. VII, Edinburgh: T and T clark.

Hayley, E. A. (1923). Sinhalese Laws and Customs, Colombo: H. W. Cave and Company.

Hettiaratchi, S. B. (1988). Social and Cultural History of Ancient Sri Lanka, Delhi: Sri Satguru Publications.

Ievers, R. W. (1900). "The Custom of Polyandry in Ceylon," Journal of the Royal Asiatic Society, (C.B.), Vol. XVI, Colombo: Government Printer, pp. 3-6.

Inscriptions of Ceylon, (2008).Vol. VIII, M. Rohanadheera (ed.), Colombo: Department of Archaeology.

Jayasekera, M. L. S. (1982). "Marriage and Divorce in Ancient Sinhala Customary Law," Journal of Royal Asiatic of Sri Lanka, Vol. XXVI, (NS.), Colombo: Royal Asiatic Society (Sri Lanka Branch), pp. 77-96.

Jātaka, Vol.V, (1877). V. Fausboll (ed.), London: Pali Text Society.

Leach, E. R. (1971). "Polyandry, Inheritance and The Definitions of marriage; With Particular
Reference to Sinhala Customary Law," Rethinking Anthropology, New York: Humanities, Press, pp. 105-113.

Mudiyanse, N. (1960). The Arts and Architecture of the Gampola Period (1341-1415 AD), Colombo: M. D. Gunasena and Company.

Rajāvali 1900. (ed.), B. Gunasekera, English copy, Colombo: Government Printer.

Pince Peter, H. R. H. (1963). A Study of Polyandry, The Hague: Mouton and Company Publishers.

Pieris, Ralph (1956). Sinhalese Social Organization, Peradeniya: The Ceylon University Press Board.

Ribeiro, Joao (1925). The Historic Tragedy of the Island of Ceilao, (Tr.), P. E. Pieris, New Delhi: Asian Educational Services.

Sing, Sarva Daman, (1978). Polyandry in Ancient India, New Delhi: Vikas Publishing House PVT LTD.

Tambiah, S. J. (1966). "Polyandry in Ceylon-With special Reference to the Laggala Region," Caste and Kin in Nepal, India and Ceylon, (ed.), Chritoph Von Furer-Haimendorf, Bombay: Asia Publishing House, pp. 264-358.

Wijesekera, N. D. (1967). “Polyandry,” Journal of the Royal Asiatic Society (C.B.), Vol. XI, Colombo: Apothicaries Company Limited, pp. 23-35.

Wimalasena, N. A. (2018). Social and Cultural History of Sri Lanka: From 13th Century AC to 15th Century AC, Colombo: S. Godage and Brothers (Pvt) Ltd.